

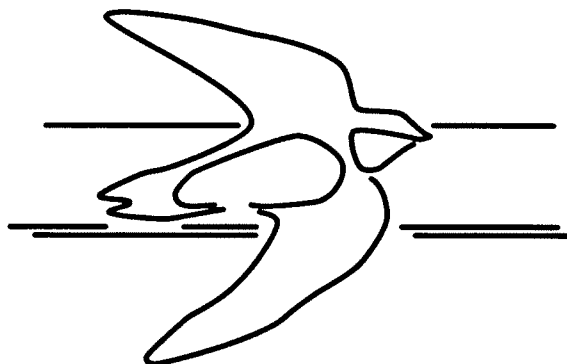
2/94

«HET BRUUJSEL»

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter:** P. van der Voort
Dorshout 2, Uden, Tel. 04132-63292
- Secretaris:** J.W. Hermans
Broekmorgen 28, Uden, Tel. 04132-69804
- Penningmeester:** B. Gevers
Hoorstraat 6, Uden, Tel. 04132-60613
- Bestuursleden:** A. van den Acker, W. Janssen, J. van Bergen
- Bank:** Rabobank Uden rek.nr.: 15.49.30.989
Gironummer bank: 1096522

"HET BRUUIJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

- Redactie:** M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. Noy,
P. v.d. Acker, J. Hermans, Y. Gevers
- Redactieadres:** P.K. Noy
Eikenwal 186, Uden, Tel.: 04132-51691
- Tekeningen:** Archief
- Typewerk:** A. v.d. Acker, Y. Gevers, P. Noy
- Druk:** Basisschool "Het Schrijverke" - Uden
- Omslag:** TGO Ontwerp, Reklame, Drukkerij
Uden 04132 - 65554

"HET BRUUIJSEL" verschijnt 4x per jaar in een oplage van 125 exemplaren

---

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

VOGELWACHT
UDEN E.O.

- Voorzitter** : P. van der Voort
Dorshout 2, Uden
Tel. 04132-63292
- Secretaris** : J.W. Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel. 04132-69804
- Penningmeester** : B. Gevers
Hoorstraat 6, Uden
Tel. 04132-60613
- Bestuursleden** : A. vd Acker, W. Janssen, J. van Bergen
- Bank** : Rabobank den rek.nr.: 15.49.30.989
gironummer bank: 1096522

" HET BRUUJSEL "

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

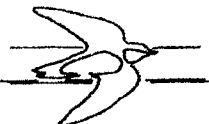
- Redactie** : M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. vd Acker, J. Hermans
A. vd Acker, R. de Groot
- Tekeningen** : leden en tijdschriften
- Typewerk** : A. vd Acker, R. de Groot

NUMMER 2, 1994

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Eindelijk .....

Na lang wachten is het er toch van gekomen. Door druktes, veranderingen ed. heeft het lang geduurd voordat dit blad bij jullie beland. Het is dan ook enigszins een komisch blad. Midden in de winter wordt er gesproken over vakantie en zomer. Toch wilden wij jullie dit niet onthouden.

Inmiddels is de redactie druk doende met het volgende blad. We gaan er hard aan werken dat dit blad eind maart uitkomt. Copy kunnen we nog altijd gebruiken.

Peter Noy heeft te kennen gegeven het redacteurschap vanwege tijdgebrek niet meer te kunnen bemannen. Wij danken Peter voor zijn vele werk wat hij de afgelopen jaren in het blad gestoken heeft.

Zolang tot er geen andere "hoofdredacteur" gevonden is neemt Jan-Willem Hermans deze taak waar.

Rianne de Groot heeft te kennen gegeven de redactie te versterken. Welkom Rianne.

Opmerkingen, suggestie's ed. zijn altijd welkom. Klamp een van de redactieleden hiervoor aan.

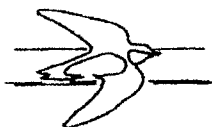
Rianne de Groot, Anita van den Acker, Pedro van den Acker, Margreet Hoefnagels, John Hermans en
Jan Willem Hermans.

Het Bruujssel, editie 2

Februari 1995

Inhoudsopgave	Redactie	1
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	2
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	4
In de kijker Jan van Bergen	Jos Welte	5
V.L.U. 5 jaar op Kooldert	Willem Peters	12
Natuurontwikkelingsproject Het Udens Broek / Lelgraaf . 13	Willem Peters	13
Op stap ... het St. Annabosje	Pedro van den Acker	14
Vogelreis naar Hongarije	John Hermans	15
Eerste avondwandeling - 19 april 1994	Annette van de Heuvel	18
Avondwandelingen Vogelwacht Uden 1994	Jos Welte	20
In gesprek met Leo van den Heuvel	Margreet Hoefnagels	22
Bijzondere waarnemingen	Peter van de Braak	24
Cursus Vogelwacht Uden	Leo van de Heuvel	27
Dagje Zuid-Limburg	Mark Poulussen	28
Inleiding Eifelexcursie 1994	Peter Noy	29
De reis naar de Eifel	Ria van de Rakt	30
.....	Aad van Toor	31
Bosruiters in de Maashorst	Arno Verhoogh	33
Kersenboomgaard	Jan-Willem Hermans	34
Fietstocht 19 juni 1994	Jan-Willem Hermans	35
Vogelaar op Tongelaar	Gina Hermans	36
Vogel onder de loep: De Veldleeuwrik	Rien de Mol	37
Vogelwacht - Winkel	John Hermans	38
Advertenties	Bart en Stephanie Gevers	39
	Redactie	40

Mededelingen van de redactie

Voor de meesten van ons staat de zomervakantie voor de deur. Maar er zijn ook leden die alvast een voorproefje hebben genomen. Waarschijnlijk hebben die slechte herinneringen aan het weer van afgelopen zomer?! Ze laten ons in ieder geval meegenieten: John, die héél veel vogels zag in Hongarije en Peter Noy, die verslag doet van de lente-excursie naar de Eifel. Mark Poulussen heeft wat gezien in Zuid-Limburg, Rien de Mol ging zowaar naar de Tongelaar en Jos Welte haalde het Annabosje! Je hoeft niet altijd ver te gaan om mooie verhalen te kunnen vertellen.

De lente is ook de tijd, dat er gebroed wordt. Maar ook op plannen, overzichten. Dus heeft onze voorzitter wat uitgebruurd over het beleid van de Vogelwacht en weet Jan-Willem iets te vertellen over de plannen voor een Udense kersenboomgaard.

En dan de dingen die iedereen gewoon moet weten, zodat hij/zij de plannen erop af kan stemmen: de mededelingen V.L.U. van Willem Peters en nog eens een keertje de Vogelwachtwinkel van Stefanie Gevers. En wat zou je denken van een avondwandeling. Annette van de Heuvel weet er alles van. Net zoals Leo van de Heuvel van de Vogelcursus 1994 en Jan-Willem van de Bosruiters.

Natuurlijk heeft de redactie ook niet helemaal stilgezeten. Om te beginnen hebben we er een nieuw lid bij in de persoon van Jos Welte. Hij heeft direct al twee stukken in dit blad voor zijn rekening genomen, waarvan "in de kijker": dit keer de taakgroep B.M.P.

De vaste rubrieken hebben deze keer weer heel wat lezenswaardigs te bieden, vinden wij.

De rubriek van John: "vogel onder de loep" is ook voor ons nog een verrassing, omdat John op vakantie was! Wie weet welke vreemde dingen hij daar gezien heeft. Aangelokt door de mooie verhalen is Pedro van de Acker ook op stap geweest in het St. Annabos. Hebben Jos en hij hetzelfde gezien?

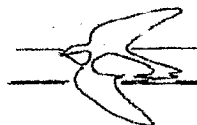
In gesprek was ik met Leo van de Heuvel, ons honderdste lid uit Lieshout. Hij heeft heel wat te vertellen.

Wanneer iedereen z'n bijzondere waarnemingen gevoerd heeft aan de computer van Peter van de Braak, dan komt daar nu natuurlijk een prachtig overzicht uitrollen.

Verder mogen we de mededelingen van het bestuur van secretaris Jan-Willem niet missen.

Wat we ook niet mogen vergeten, we hebben twee stille werkers achter de schermen: Theo ..., die copieert en legt en niet, en in de auto springt om buiten Uden ons blad te bezorgen en Wim Hoefs, zijn trouwe assistent, die de fiets trouw is gebleven en daarop heel Uden afrijdt om al onze verhalen bij jullie te bezorgen. "Heftig!" zou de jeugd tegenwoordig zeggen. Mogen wij dat vertalen in "fantastisch!".

Wij hopen nog lang op jullie te mogen rekenen.

Tot slot voor de zoveelste keer, maar weer eens dezelfde hartekreet: wij van de redactie proberen met originele, zelfgeschreven verhalen een blad voor en door leden te maken.

Waar het de verhalen betreft lukt dat prima, dankzij een niet aflatend gevraagd van onze coördinator Peter Noy.

We hebben nog nooit iets zomaar uit een ander blad overgenomen. Iets waar vele redacties jaloers op zijn.

Maar ... de tekeningen zitten ons een beetje dwars. Het gaat er bij ons niet in, dat we bij al die goede kijkers en vertellers ook geen goede tekenaars zouden hebben!

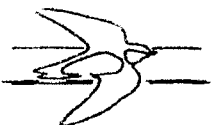
Het komt nu vaak neer op die ene zelfde persoon, of we moeten onze oude bladen kapot knippen. Daarom, ben je iemand die redelijk of mooi tekent, of ken je iemand ..., laat ons dat horen en Peter zal blij zijn wéér iemand aan zijn hoofd te kunnen zeuren om werk. Nu niet denken, dat doe ik nog weleens ..., welnee, pak de telefoon, bel nul

Namens de redactie,
Margreet Hoefnagels

Zomerreces ??

Nu de zomervacantie weer aan het naderen is, zweven de gedachten weg naar mooie vacantedromen en raakt de dagelijkse problematiek wat op de achtergrond. Een zalige dromerij. En als dan de vacantie daar is, wordt alles vergeten en tot na de vacantie opgeschoven. Het bestuur echter zal dan een pakkende oplossing moeten hebben voor de uitwerking van dit jaarthema: de versteviging van de clubband. En dat betekent dat juist nu het hardst gebroed moet worden op de praktische uitvoering van deze ideeën. Hoe voer je het concept van mentorschap op een zodanige wijze in dat niemand zich gepasseerd of ondergewaardeerd gaat voelen? Wat is de meest pragmatische methode om de taakgroepen nieuw leven in te blazen zonder mensen, die daarin al jaren geïnvesteerd hebben te kwetsen? Dat onze nieuwere leden ook een rol binnen deze activiteiten moeten gaan vervullen, staat buiten discussie. De manier waarop deze zaken aangepakt gaan worden is belangrijk voor de toekomstige sfeer binnen de vereniging en vereist tactische overwegingen. Een onderwerp waar de bestuursleden zich deze zomer over kunnen buigen, maar geen vrees: de eerste ideeën zijn al geboren en ongetwijfeld kunt u aannemen dat u in de maand augustus meer zult gaan horen. Het is ons doel om eind augustus aan de slag te gaan om gedurende de tweede helft van dit jaar het een en ander ingevoerd te krijgen om aan het einde van het jaar te kunnen zeggen: Het is gelukt.

Julie voorzitter,
Piet van der Voort

Mededelingen bestuur

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden zijn te verwelkomen.

- Don Alexander v. Bergen, Kapelweg 6 te Zeeland
- Ton Schuster, Eegt 18 te Uden
- Antoon en Corry v. Ras, Luitstraat 34 te Uden

Overwaluwwand Nieuwegein

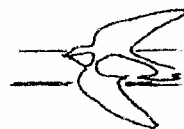
Op 7 mei 1994 waren we uitgenodigd om de opening van een wand nabij Nieuwegein bij te wonen. De door ons enthousiast gemaakte Vogelwacht Utrecht heeft nabij Nieuwegein een schitterende wand aangelegd. Op 7 mei waren er nog geen broedparen. Gelukkig waren er na enkele weken 12 bewoonde nestjes. Prachtig toch.

Bushokjes

Op ons verzoek aan Alrecon (de beheerder van de bushokjes) om de ruiten te voorzien van een vogelsticker is positief gereageerd. Binnen een mum van tijd waren alle hokjes voorzien van deze sticker, zodat er minder vogels tegen deze ruiten aanvliegen. De sticker waarschuwt de vogels dus.

Eifelexcursie

Op 27 mei vertrokken er tien leden naar de omgeving Gerolstein om daar een vogelrijk weekend tegemoet te gaan. Vanwege dit grote succes is voortaan besloten elk jaar (eind mei) naar deze omgeving te gaan. Wel gaan we dan 4 dagen (Hemelvaart of Pinksteren) Voor 1995 is al gereserveerd.

In de kijker Jan van Bergen

Taakgroep B.M.P. (Broedvogel Monitoring Project)

Wat betekent monitoring?

Monitoring is het volgen en vastleggen van de ontwikkeling in aantallen en verspreiding van vogels door al dan niet jaarlijks onderzoek. Er wordt contact gelegd met de coördinator van de betreffende taakgroep, waarbij zaken aan de orde komen zoals: profiel van de taakgroep, doelstellingen c.q. taken, de deelnemers(sters), werkwijze, systeem etc.

Wat is het profiel van de taakgroep?

De taakgroep is opgebouwd uit een aantal enthousiastelingen die regelmatig (een paar keer jaar) bij elkaar komen.

Wat doet de coördinator van de groep?

Hij roept de mensen aan het begin van het seizoen bij elkaar om dan samen te bekijken welke tellingen we zullen gaan opzetten. Ook probeert hij de groepjes compleet te houden of nieuwe mensen er bij te halen.

We werken met een beleid van: "niets is verplicht en alles mag". We maken wel bepaalde afspraken en ook proberen we bepaalde gegevens boven water te krijgen, die we centraal op kunnen slaan. Maar dat lukt gewoon niet goed, omdat er een paar "einzelingers" in de club zitten zonder direct namen te noemen. En dat is eigenlijk het zwakke nog, dat we niet alle gegevens netjes centraal in het systeem hebben zitten. Ik hoop dat de nieuwe coördinator van de taakgroep (in dit geval is dit Peter van de Braak) dit beter oppakt.

Wat is de doelstelling?

De doelstelling is om bij de inventarisaties het zo te organiseren dat er iets met de gegevens gebeurt. De B.M.P. gegevens proberen we van elk groepje te verzamelen, zodat we die centraal ergens kunnen bewerken.

Hoe gaat B.M.P. in zijn werk?

We gaan minimaal 10 keer in het seizoen het veld in. We beginnen 's-morgens een half uur voor zonsopgang. Dan zijn er nog af en toe wandelingen, één of twee avond/nachtwandelingen en een of twee wandelingen die overdag plaatsvinden. Overdag voor het tellen van de mezen, want die zijn overdag actiever dan 's-morgens vroeg. 's-Morgens vroeg hoor je o.a. de merel, tuinfluiter en dan is de zwartkop heel actief. Daarna, wat later hoor je de andere soorten zingen.

Broedvogels inventariseren is mooi, zwaar en zinvol. Het valt niet altijd mee het bed op een onmogelijk tijdstip te verlaten om broedvogels te gaan tellen, maar voor deze inspanning wordt men dubbel en dwars beloond met een vogelconcert.

Ook is het heel bevredigend om aan het eind van het seizoen "precies" te weten hoeveel broedvogels er in een bepaald gebied voorkomen en hoe de aantallen zich verhouden tot die in voorgaande jaren. Daarnaast is broedvogels inventariseren uitermate nuttig.

Het is belangrijk om te weten hoeveel vogels er in Nederland broeden, waar ze dat doen en of ze in aantal toe- of afnemen.

Bescherming van vogels begint bij gegevens verzamelen. Er zit maar een ding op: tellen dus! Lukraak tellen levert echter geen optimaal resultaat op, want hoe betrouwbaar zijn de gegevens dan? Hiermee is meteen het doel van deze handleiding aangegeven.

Het veldwerk wordt er door gestructureerd en waarnemers krijgen instructies om allemaal op dezelfde manier te werken. Deze handleiding lijkt misschien een opsomming van verplichtingen, maar is uiteindelijk bedoeld om betrouwbare resultaten te krijgen, die onderling en vooral van jaar tot jaar goed vergelijkbaar zijn.

We hebben twee kaarten: soortenkaart en veldkaart.

Als we het veld ingaan dan nemen we de veldkaart of dagkaart mee.

De veldkaart is de kaart van het onderzoeksgebied, waarop per bezoek in het veld alle geldige waarnemingen worden ingetekend.

Wat is een geldig bezoek?

Een bezoek op een tijdstip waarop een soort aanwezig wordt geacht en actief is. In het algemeen zijn voor standvogels alle bezoeken geldig en voor de zomervogels de bezoeken vanaf het moment dat de soort in het onderzoeksgebied is gearriveerd. Vroege ochtendbezoeken zijn altijd geldig, terwijl de geldigheid op andere tijdstippen van de dag en nacht per soort verschilt (niet, half of geheel geldig).

Op de veldkaart staan alle herkenningspunten van het gebied/landschap (b.v. houtwal, bos, water, sloot, weggetje, enz.) Als je ergens langs een punt loopt en je hoort (geluid) een soort, dan teken je die soort met een voor die soort geldende code in op de veldkaart. Wel wordt er puur geïnventariseerd op geluid, dat is heel belangrijk.

Doch als je een vogel ziet vliegen met nestmateriaal of met voer voor zijn jongen, dan is dat een teken dat er een broedgeval is. Zo'n vogel probeer je dan te volgen en te plaatsen, waar zo'n vogel ergens in dat gebied zit. Deze gegevens worden ook op de veldkaart ingetekend.

Er staan rondjes op de veldkaart, wat is hiervan de betekenis?

Die rondjes geven aan dat er duidelijk territoriumgedrag is, dus een zeer grote waarschijnlijkheid, een broedgeval en dan hebben we gezien dat er jongen waren.

[Jan wijst op de veldkaart het "S" teken aan (de spreeuw).

Op dit moment zijn er heel veel spreeuwen uitgekomen, allemaal tegelijkertijd, heel raar eigenlijk, want we hebben nog nooit zoveel spreeuwen in het Beekdal gezien. Vorig jaar zat er hier (Beekdal) een koppel spreeuwen en nou zitten er denk ik wel 10 koppeltjes bij elkaar. Als je nu rondloopt hoor je overal krijsen en tjlpen van de spreeuwen.

En dit doen we dan zo elke keer als we gaan B.M.P.-en. Dan maken we zo'n veldkaart. Dat is dus per dag één veldkaart en deze gegevens worden overgebracht op een soortenkaart. De soortenkaart/verzamelkaart is de kaart van het onderzoeksgebied waarop per soort alle in de loop van het seizoen verzamelde geldige waarnemingen worden ingetekend. Aan het eind van het seizoen wordt op deze kaarten het aantal en de ligging van de territoria bepaald.

Hoe werkt een soortenkaart?

Je hebt de kaart van b.v. de heggemus, een "overtrek" en die leg je dan op veldkaart. Dan krijgt elk bezoek een nummer, b.v. het 1ste bezoek is nummer 1, het 2de bezoek is nummer 2 enz. En dan teken je elke keer dat je in het gebied de heggemus gehoord hebt deze op de kaart in, met een nieuw cijfer.

Wanneer is een vogel actief?

Elke vogelsoort heeft zijn eigen tijden en grenzen dat hij het actiefst is, op een bepaalde tijd in de morgen. Ze worden allemaal op een bepaalde tijd wakker, b.v. de merel begint als het ware en dan volgt de rest. En zo hoor je per minuut het verschil dat er steeds andere soorten heel actief worden. Maar binnen een half uur hoor je 80% van de vogelgeluiden. Het gaat heel snel. Je moet erg goed letten op zo'n enorm geluid wat op je afkomt. Dit geeft vaak problemen om dat allemaal te herkennen en dat betekent ook dat je dus in een gebied nooit op hetzelfde punt moet beginnen met lopen. De ene keer beginnen we bij het beginpunt, een volgende keer bij het eind van de route. Dit om te voorkomen dat we altijd op dezelfde plaats op dezelfde tijd zijn. Dat zijn de regels. Als je altijd op dezelfde plek begint dan hoor je daar op die plek de merel of het roodborstje of andere vogel, en op een andere plek in de wandeling die je later bezoekt mis je hem, dan ben je net te laat. Want de merel en het roodborstje zijn 's-morgens heel actief en dan wordt het snel minder.

Dan wordt dat zo verder uitgewerkt zodat je dus na meerdere bezoeken de clusters herkent. (cluster = groep van waarnemingen op de kaart -schijnbaar- duidend op één of meer territoria.)

Kun je wat meer vertellen over de tellingen?

We tellen twee keer 's-nachts voor de uilen en kwartels. Je weet welke tijden van het jaar ze het meeste voorkomen. We beginnen pas te tellen van 1 mei t/m 30 juni. Binnen die telling hoef je maar één waarneming te hebben van een broedgedrag en dan mag je het aanmerken als een waarschijnlijk broedgeval. Zo wordt het wetenschappelijk bekeken. De datumgrenzen zijn zo gekozen dat trekkers er nooit onder vallen.

[datumgrenzen = periode met eerste en laatste datum in het broedseizoen waarin nauwelijks sprake is van doortrekkende en zwervende potentiële broedvogels. Voor het aannemen van een territorium worden één of meer waarnemingen binnen deze periode verlangd.]

Voorbeeld: Bij de bijeneter moet je drie waarnemingen hebben binnen de geldige periode. Binnen 1/6 t/m 15/8 moet je drie keer op dezelfde plek de bijeneter gezien hebben.

Als de zon opkomt zijn de meesten actief. Je ziet ook soorten die iets minder vroeg zijn en later actief worden. Je ziet ook dat in de avond een aantal soorten weer even een opleving kennen. De blauwe kiekendief kun je altijd wel waarnemen. Deze is meer op zicht waar te nemen. Dat varieert van soort tot soort. De zangvogels worden bijna allemaal op zang gepakt.

Deze gegevens worden dan uitgewerkt en gaan dan naar het SOVON toe. Tegenwoordig gaat het allemaal heel professioneel met de computer en een floppy disc.

Wat doet het sovon met de verzamelde gegevens?

SOVON gebruikt de gegevens op langere termijn. Wat heel belangrijk bij B.M.P. is dat je dus een aantal jaren doorgaat. En dat betekent dat men (het Sovon) ervan uitgaat dat we minimaal 5 jaar achter elkaar steeds één en hetzelfde gebied bezoeken. Ook op dezelfde manier telt, het liefst nog langer maar het minimum is toch wel 5 jaar. En dan komen we een beetje in conflict met Staatsbosbeheer, want die hebben liever dat we regelmatig een nieuw gebied nemen (1jaar hier, het volgend jaar daar en dan weer ergens anders) om zo snel veel gegevens binnen te krijgen van hun terreinen.

En dat is eigenlijk wetenschappelijk gezien niet zo goed.

Het beste resultaat krijg je gewoon op langere termijn. Want dan kun je namelijk "trends" zetten. Dan kun je zien of een bepaalde soort af- of toeneemt. En dat is het probleem bij vogels, het wisselt nogal. Doe ik maar 3 keer achter elkaar B.M.P. onderzoek en nou net 3 keer 1 jaar hebben dat het heel goed gaat met de vogels, dan zou je de indruk kunnen wekken dat het met het aantal soorten in een bepaald gebied goed gaat, maar dat kan maar een tijdelijke opleving zijn. Het gaat altijd op en neer uiteindelijk. Het is alleen de vraag van die trends of de slingerbeweging meer omhoog of naar beneden gaat.

En om dat te weten heb je langlopende onderzoeken nodig. Het Beekdal doen we nu voor het derde jaar. Daarvoor hebben we drie jaar de Schaijkse Heide met de drie vennen gedaan en daarvoor 2 jaar lang het St. Annabos.

Ik stop na dit seizoen, en dat is nou het probleem, want we hebben nog een opvolger nodig voor ons B.M.P.-groepje.

Want ik kom straks, "als ik in Rooi woon", niet meer in alle vroegte naar Uden toe. Dan moet ik al om twee uur mijn bed uit en dat kan dan niet meer.

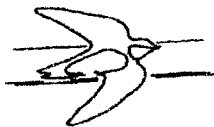
Wat wil Staatsbosbeheer dan hebben? (en dat moet ik nog uitwerken, alleen heb ik daar de tijd niet voor.)

Dan hebben we net zo'n soortenkaart waarop we clusters gemaakt hebben. Staatsbosbeheer heeft een aantal kerngroepen, dat wil onder andere zeggen: je hebt vogels die voorkomen op b.v. een begrazingsgebied, dus op gras, andere zijn typische duinbewoners en je hebt ook typische weidebewoners. Dus er zijn door Staatsbosbeheer een aantal vogelsoorten bij elkaar gezocht voor een bepaald landschap of biotoop.

En daar maken ze dan een zogenaamde stippenkaart van. De waargenomen groepjes vogels zijn een stip op een bepaalde kaart.

Dan zetten ze b.v. de kwartel, patrijs, roodborsttapuit en geelgors (typische kernsoorten van de Maashorst) op een soortenkaart. Als je de biotoopkaarten er dan overheen legt kun je direct zien dat is hun huidige gebied, dat is zijn bos en zo werkt men dan. En daar maken ze beheersplannen van, en dat is hun doelwit. Dan gaan ze kijken van die soorten willen we eigenlijk terug hebben. Moeten we dan kappen, juist wegblijven of begrazen met runderen, schapen of geiten.

Stel men wil de heide bevorderen, dus men gaat proefstroken maken, om de kiemlaag van het heidezaad weer boven te krijgen. Dat is nu ook gebeurd. Het gevolg is nu geweest, dat op die plaatsen die men afgegraven heeft, ondiepe poelen ontstaan zijn door de overvloedige regen. Het is dus maar zeer de vraag of op die stukken wel heide opkomt. Het kan wel, want je hebt dopheide die heel

vochtig staat, b.v. de Schaijkse Heide is een nat gebied.

Op Kanonsberg, waar hele stukken geplagd zijn, gaat het zeer goed met de heide, want die schiet heel spontaan uit. Alleen moet je het wel begrazen, anders verwildert het gebied te

erg. Ik denk dat het begrazingsgebied grasland blijft. Er moeten zich meer lage bosschages ontwikkelen, waar soorten als roodborsttapuit en veldleeuwerik zich meer thuis gaan voelen. Typisch voorbeeld: zodra de omheining er was kwam de roodborsttapuit er ook. Ook de kwartel kwam door het veranderde landschap met zijn verschillende plantengroei.

Zowel SOVON als Staatsbosbeheer werken samen en wisselen gegevens met elkaar uit. Alleen Staatsbosbeheer werkt minder zorgvuldiger denk ik dan het SOVON, die het echt wetenschappelijk aanpakt. Het Centraal Bureau voor Statistiek werkt die gegevens allemaal uit, om er een beheersplan van te maken. En dan na ongeveer 10 jaar wordt er weer gekeken wat er nou van dat plan terecht is gekomen.

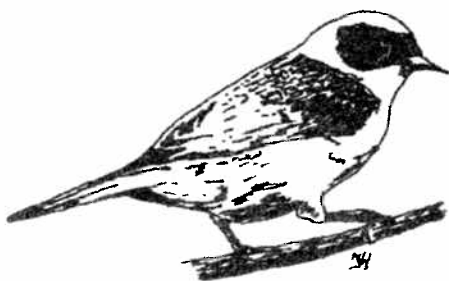
Kun je nog iets vertellen over jullie gebied (het Beekdal) ?

Het is een klein, kwetsbaar gebied, geheel afhankelijk van de Kraaienloop en de afwatering verderop in het gebied. Het probleem is dan ook dat er veel te snel afgewaterd wordt. Nou is het door de vele regenval van de laatste tijd heel mooi. Het gebied is nu zoals het eigenlijk behoort te zijn: heel soppig en nat. Je moet er echt met laarzen doorheen, anders krijg je zeer natte voeten.

Wat hebben we als vogelwerkgroep aan het B.M.P.-en?

Als club doen we mee aan de bescherming van vogels. Je kunt wel vrijblijvend het veld intrekken en leuk gaan vogelen (dus echt gaan vogelen), maar daar dien je geen doel mee voor het wetenschappelijk onderzoek. Alleen het nadeel is dat het B.M.P.-en zo arbeidsintensief is, dat je bijna niemand bereid kunt vinden die het wil doen. Daarom doen we "het" ook met zijn drieën, zodat als je een keer niet kunt, door andere plannen, het toch doorgaat. Ik ben twee keer niet mee geweest i.v.m. vakantie en dan valt de derde persoon in.

We zouden in meer gebieden willen B.M.P.-en, alleen krijgen we hiervoor te weinig mensen (er is te weinig animo). Het is binnen de vogelwerkgroep zo dat het altijd het zelfde kleine groepje mensen is dat bijna alles doet. We hebben meer dan 100 leden, waarvan er nog heel wat meer actiever zouden kunnen zijn.

Hoeveel groepen zijn er om te B.M.P.-en?

We hebben 3 groepen met 4 gebieden. Dit zijn:

- Kooldert door Willie Bergmans en Jos Welte;
- St. Annabos en Kanonsberg door Jan Verhoeven en Henk v.d. Acker;
- Beekdal door Peter van Asseldonk, Peter Wienbelt en Jan van Bergen;
- en misschien volgend seizoen nog andere gebieden?

Als er mensen zijn die na het lezen van dit verslag graag het volgende seizoen mee willen doen, graag melden bij de nieuwe coördinator (Peter van de Braak).

Jos Welte.

V.L.U. 5 jaar op Kooldert!

Iedere keer als ik het fietspad opgereden, of beter, gefietst kom, vind ik het toch aardig dat deze "postzegel" niet ook onder de Ruilverkavelingsschop is verdwenen.

Dit kleine natuurgebiedje heeft voor ons misschien juist zoveel waarde omdat het zo klein is. Het werk is te overzien.

De naam Kooldert verraadt zichzelf eigenlijk al meteen. "Kool", de grond terplekke is zo zwart als kool en het achtervoegsel "dert" geeft aan dat het een gebied betreft van enige omvang. Het natuurgebiedje Kooldert, nu nog zo'n kleine 8 ha groot (de provincie heeft het plan om landbouwgronden ten noorden en ten zuiden aan te kopen) is een restant van wat er in het begin van deze eeuw langs de gehele peelrandbreuk heeft moeten uitzien. Smalle lang gerekte weiden en hooilandkavels met een of twee rijige singels. Met ergens in het midden van de percelen de peelrandbreuk, haaks op de perceelsrichting, waar de hoge grondwaterstand in het niets verdween. De graslandjes werden omzoomd met een elzenhaag die om de 6 tot 8 jaar werd teruggesnoeid zodat het vee niet uit de weltjes kon. Kriskras door het gebied plaatste men ook andere bomen omdat men het hout ervan op de boerderij goed kon gebruiken. We treffen dus ook wilgen, populieren en essen aan die ook met tijd en wijlen van hun kroon werden ontdaan. Kooldert was al een paar jaar eigendom van Staatsbosbeheer toen de Vogelwacht zich (inmiddels 10 jaar geleden) sterk ging maken voor de verwaarloosde toestand na de Ruilverkaveling.

Het V.L.U. heeft de afgelopen 5 jaar telkens een elzensingel teruggesnoeid. De mezen en de sijzen kunnen gerust zijn, er is nog een volwassen en een jonge elzensingel niet onder handen genomen. Ook heeft het V.L.U. ongeveer 25 wilgen opnieuw geknot. Diverse gaten in de singels zijn weer opnieuw ingeplant met voornamelijk elzen, maar ook andere struiken. Met behulp van een graafmachine zijn er een tweetal paddepoelen aangelegd. Waar we bezig waren hebben we ook telkens het zwerfvuil (m.n. landbouwplastics) meegenomen.

Het mooie van zo kleinschalig amateuristisch bezig zijn is dat er een grote afwisseling van leeftijd van bomen aanwezig is binnen elk oogbereik. Een singel die bijvoorbeeld pas teruggesnoeid is geeft natuurlijk in de eerste winter niet zoveel waarde aan de vogels. Toch zie je in deze singels waar meestal een paar houtmijten en veel dode takken liggen veel bedrijvigheid. Een leuk voorbeeld herinner ik me van een paar jaar geleden toen we een houtmijt, die een paar maanden eerder was gemaakt, gedeeltelijk moesten verplaatsen. Het was geloof ik maart. Het was allesbehalve prettig doordat wij zo'n 25-tal merels, mezen en vinken verdreven van hun voedsel- of zelfs al van hun broedstek. De straf van ons ingrijpen volgde onmiddellijk omdat verschillende van ons aan de nies raakten door de grote wolken stuifmeel (van de elzenpropfen) die wij veroorzaakten. Direkt in de eerste zomer groeit de braam en de brandnetel het hardst. Dit zijn de schuil- en broedlokaties voor struweelvogels en bodembroeders zoals fitis, tijtjaf en

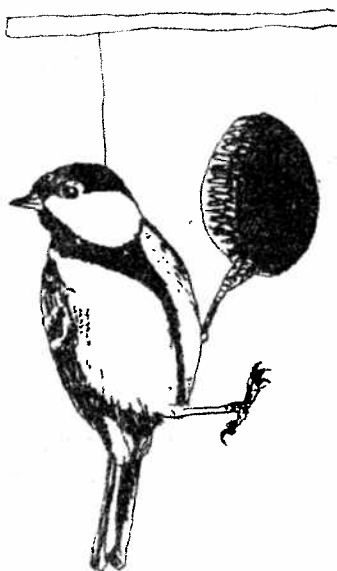

de geelgors. Ook fazanten en patrijzen houden er zich in schuil. Wanneer de elzen na een jaar alweer zo'n 2 meter takken hebben gevormd samen met de door het V.L.U. aangeplante jonge bosplantsoen vormt de singel een haast ondoordringbare haag. In de vork van vele elzen, maar ook in de knotwilgen, broeden diverse soorten als o.a. merel, winterkoning, heggemus, zwartkop, tuinfluiter en zelfs een torenvalk die bij de twee onlangs gegraven paddepoelen zijn kostje kan vergaren. Wanneer in het vierde jaar de brandnetels en de braam wat minder worden kunnen de bloemrijke weideranden de singelbodem weer indringen. De elzen zijn dan alweer hoger als 5 meter en bieden ekster, kauw en kraai een rustplek of misschien al een broedplek aan. De vele elzepropen voorzien de sijzen en de kneuters van voldoende voedsels. In het zesde jaar heeft de elzen-singel het meest te bieden. Langs wat ik reeds beschreven heb zijn er nu ook de eerste bomen tussenuit gevallen. Deze liggen al rottend te wachten op hun doodsgravers die op hun beurt weer ten prooi zullen vallen aan o.a. de spechten.

Zo'n 30 soorten had Willy Bergmans bij navraag op 7 jaar B.M.P.-tellingslijsten verzameld. Dat dit aantal de afgelopen jaren veel is gezakt of gestegen kon niet worden bevestigd. Waarschijnlijk hebben andere factoren (droge zomers) dit veroorzaakt. Misschien veroorzaakten wij in de winter wel teveel onrust?????. Het V.L.U. heeft toch z'n best gedaan en inmiddels is het meest achterstallige onderhoud bijgewerkt. De steenuiltjes worden bij deze uitgenodigd om een broedlokatie uit te kiezen. De afgelopen 7 jaren waargenomen soorten vogels door Willy Bergmans tijdens BMP tellingen op Kooldert:

Bosrietzanger, Grasmus, Fazant, Houtduif, Holenduif, Tutkse tortel, Koekoek, Winterkoning, Heggemus, Zwartkop, Tuinfluiter, Patrijs, Kieviet, Kiekendief, Witte kwikstaart, Spreeuw, Kauw, Zwarte Kraai, Ekster, Vlaamse Gaai, Spotvogel, Kneuter, Geelgors, Fitis, Tjif-tjaf, Torenvalk

Namens het V.L.U.,
Willem Peters

NATUURONTWIKKELINGSPROJEKT HET UDENS BROEK / LEIGRAAF

Het V.L.U. heeft samen met het Waterschap en coördinatiepunt landschapsbeheer Noord-Brabant een schetsplan opgesteld om langs de Leigraaf vanaf de Egelweg tot aan de Hoogstraat met de RvK-singels een groot aantal poelen (15-20st) te gaan graven en direkt langs de Leigraaf diverse slootkanten om te bouwen voor natuurontwikkeling.

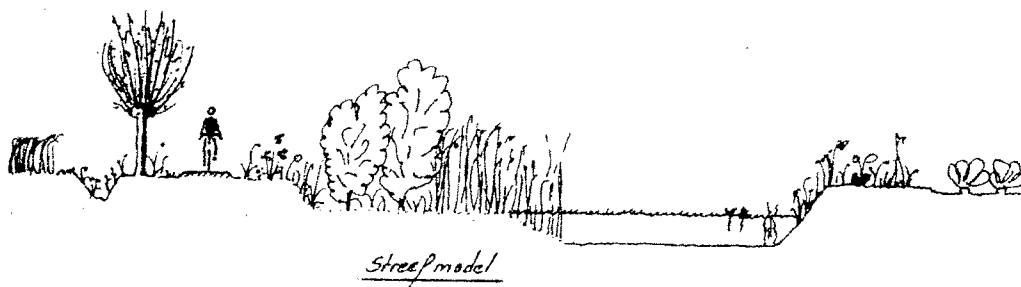
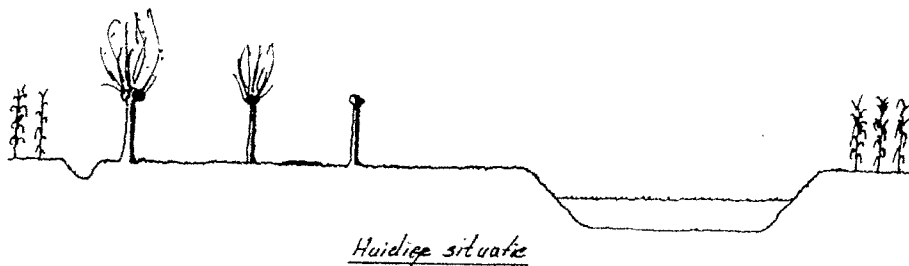
Het waterschap heeft te kennen gegeven voor natuurontwikkeling langs de Leigraaf hun medewerking te zullen verlenen.

Het plan is nog in ontwerpfasie. De gemeente en S.B.B. hebben de ontwerpen ter inzage ontvangen.

De Leigraaf is in de ecologische hoofdstructuur aangemerkt als verbindingzone voor plant en dier. De poelen, veelal aan de kopse kanten van de RvK-singels, zullen voor o.a. amfibieën de verbindingen moeten vormen tussen het Udens Broek enerzijds en Bedaf en Maashorst anderzijds. In een latere fase zullen wij plannen maken om het Udens Broek zuidwaarts met de Goorse bossen e.v. te verbinden. De slootkantaanpassingen houden in dat er langs de Leigraaf diverse natuurzones worden gemaakt t.b.v. amfibieën, struweelvogels en dagvlinders. Schuine taluds, laagten en plasdras situaties al of niet ingepland moeten de ecologische verbindingzones gaan worden.

Als de medewerking van bovengenoemde instanties niet hapert kan direkt na de maasoogst, deze herfst, de eerste schop de grond in. Het V.L.U. zal te zijner tijd een beroep op jullie doen om de beplanting in de grond te krijgen.

Namens het V.L.U.,
Willem Peters

Op stap... het St. Annabosje

Het Sint Annabosje is bij iedereen eigenlijk wel bekend. Toch kom je er niet vaak mensen tegen. Hoe zou dat komen? Hopelijk kan ik jullie met mijn verhaal enthousiast maken om deze omgeving eens te verkennen.

Het Sint Annabosje ligt op de zogenaamde Breuk van Uden. Dit is dan ook de reden dat het gebied zo vochtig is. Laarzen zijn eigenlijk bijna altijd nodig. Alleen midden in de zomer is het gebied wel eens wat droog. Door deze vochtige omgeving komen er hier dieren maar vooral ook planten voor die we ergens anders in de omgeving eigenlijk zelden of nooit tegenkomen. Vroeg in het voorjaar kom je er hele tapijten tegen van het bosanemoontje terwijl ook de mooie gele dotterbloemen volop vertegenwoordigd zijn. Waar je ook moeilijk omheen kan zijn de grote pollen gras die her en der verspreid staan. Natuurlijk is dit geen gewoon gras maar ja, ik ben dan ook geen plantenkennner. Daarom ga ik het maar snel over de vogels hebben die in dit gebied voorkomen. Een karakteristieke vogel voor dit gebied is de **bosrietzanger**, een bruin gekleurde vogel die erg veel lijkt op de kleine karekiet. Het enige duidelijke verschil zijn de bredere witte oogring en de langere vleugelpunten van de bosrietzanger. Deze vogel kun je 's zomers vaak horen zingen. Om hem te zien moet je meestal meer geduld hebben want ze leven vaak teruggetrokken in het riet en de wilgenbosjes.

Ook komen er veel andere zangertjes voor zoals de winterkoning, de roodborst, de fitis en de tijtjaf. In het meer bosachtig gedeelte kom je natuurlijk de grote bonte specht tegen die zijn aanwezigheid bijna altijd verraad door zijn specifieke alarmroep. Ook de boomkruiper is er geen zeldzame verschijning en als je rustig ergens gaat zitten kun je dit kleine razendsnelle vogeltje goed observeren.

De torenvalk is ook een vaste bewoner van het St. Annabosje, zwevend en biddend boven het rietveld of de weilanden is deze altijd aan het speuren naar een mogelijke prooi. Als in een lift laat hij zich steeds een beetje zakken totdat hij ten slotte op de prooi stoot en deze met zijn klauwen grijpt. De torenvalk is hoofdzakelijk een muizenjager maar lust ook graag een jonge spreeuw of een jonge weidevogel die nog niet kan vliegen.

Dan komen we nu aan een soort die wel enkele malen is gehoord (niet door mij jammer genoeg) maar nog nooit is gezien. En dit is dan wel de kwartelkoning.

Deze soort is ook erg moeilijk te vinden maar meestal wel te horen als hij tenminste aanwezig is. Hun roep is een doordringend en hard rerrp-rerrp. Aan deze roep ontleent deze soort trouwens zijn wetenschappelijke naam: *Crex crex*.

Mocht je ooit zo'n geluid horen en zie je een vogel wegvliegen met bungelende poten en roodbruine vleugelvlekken dan zou je de eerste kunnen zijn die deze vogel hier echt met het oog waarneemt. Een echte uitdaging dus voor de soortenjagers onder ons 'vogelvolkje'.

Dus nu allemaal op weg naar het St. Annabosje. Er is altijd wel iets moois te zien. En al zie je misschien geen kwartelkoning, je bent toch een paar uurtjes in de natuur en kunt genieten van alle mooie vogels en de rest van de natuur waar we allemaal zo zuinig op moeten zijn. Ik wens jullie veel wandelplezier en een fijne vakantie.

Pedro van den Acker

Vogelreis naar Hongarije

Zoals een aantal leden van de Vogelwacht reeds weten heb ik van donderdag 12 mei (eigenlijk vrijdag 13 mei) tot en met maandag 23 mei, een vogelreis meege- maakt in Hongarije, samen met 18 andere vogel"gekken".

Ik schrijf bewust vrijdag 13 mei tussen haakjes omdat ik op donderdag 12 mei op Schiphol stond, maar daar tot de ontdekking kwam dat ik me 2 uur had verkeken en dat de groep en het vliegtuig reeds in de lucht zaten. Gelukkig kon ik de volgende dag wel met een vliegtuig mee naar Boedapest, vandaar vrijdag 13 mei. Van Boedapest af ben ik met een taxi naar het nationaal park Aggtelek gereden waar ik me bij de groep voegde.

Het nationaal park Aggtelek grenst aan Slowakije en is een heuvelachtig bebost gebied met geregeld open natuurlijke graslanden. Bekend is het ook als korstland- schap (kalkhoudend gesteente), waardoor er vele druipsteengrotten zijn, waar je kilometers lang doorheen kunt wandelen.

Tijdens wandelingen in dit gebied zie je overal vogels, maar hoogtepunten zijn o.a., ontzettend veel grauwe klauwieren (elke 100 m zie je er wel een), de slangearend, de sperwergrasmus en de zwarte ooievaar die we een tiental meters boven onze hoofden zagen overkomen.

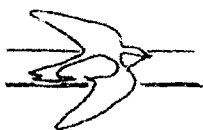
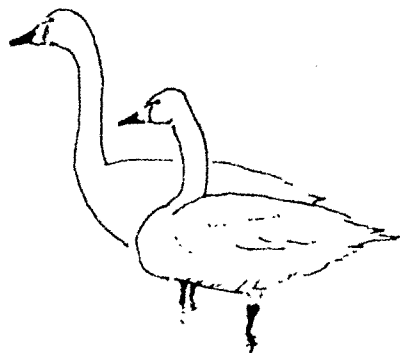
Om jullie een indruk te geven hoe vogelrijk Hongarije is zal ik even opnoemen wat er in een straal van 50 meter rond ons hotel in Aggtelek te zien en te horen was.

Wel moet ik hierbij vermelden dat het hotel midden in de natuur ligt ongeveer twee kilometer buiten het dorp. Als je 's morgens wakker werd hoorde je de appelvink, gele en witte kwikstaart, grauwe klauwier, geelgors, roodborsttapuit, huis-, boeren-, en gierzwaluw, de zwarte roodstaart zat er te broeden, wielewaal, tortelduif, turkse tortel, houtduif, grauwe gors, kneu, veldleeuwerik, paapje en putter.

Vijftig meter van het hotel was een plasje van 50 bij 100 meter met daaromheen een rietkraag. Hier zat van alles maar de opvallendste is wel de grote karekiet die continue zijn harde, krassende stem laat horen. In Nederland is het een zeldzame vogel en hier in Hongarije blijkt de grote karekiet overal massaal voor te komen.

Hoogtepunt bij het plasje was een rondvlucht tegen de schemering van twee wouwapen. Het wouwaapje is de kleinste reigerachtige die je niet of nauwelijks te zien krijgt omdat hij altijd tussen het riet klautert en klimt en 's nachts zijn kostje bij elkaar verzamelt. Alleen tegen de schemering willen ze nog wel eens actief zijn en zo'n moment maakten wij dan ook prachtig mee. Verder zaten hier rietzanger, rietgors, putters en appelvinken. Ook heb ik hier heel mooi voor de eerste keer van mijn leven een boomkikker gezien die op een rietstengel aan het uitrusten was.

Nadat we enkele dagen in Aggtelek verbleven hadden zijn we doorgereisd naar het stadje Tokai waar de rivieren de Tisza en Bodrog samenvloeien.

Hier heb je een typisch rivierlandschap, vergelijkbaar met de Ooijpolder in Nederland.

In het stadje zelf vallen de vele broedende ooievaars op. Meestal broeden ze op de palen van de electriciteitsleidingen. Ook vind je er nog veel huiszwaluwen (ongeveer 60 nesten bij één woonhuis).

Op het kerkhof hebben we mooi in een kale boom een wielewaal gezien op 10 meter afstand, een prachtig gezicht.

's Avonds en 's morgens zagen we tientallen kwakken overkomen. Dit is een reigerachtige die nacht-actief is en 's avonds naar zijn fourageergebied vliegt en 's morgens weer terugvliegt naar zijn broedgebied.

In de vochtige hooglanden zagen wij veel soorten zoals de gele kwikstaart, grauwe schors, veel rietzangers, een roodborsttapuit, en de witwangster.

Even buiten Tokai bevindt zich een steengroeve waar we de prachtig gekleurde bijeneters tegenkwamen.

Onze Hongaarse gidsen wisten hier ook de schuwe en zeldzame rode rotslijster te zitten en inderdaad na een kwartier tegen een steile rotswand gekeken te hebben kregen we het zicht op een prachtig gekleurde rode rotslijster.

Als laatste gebied hebben wij het Hortobágy Nationaal Park bezocht. Dit is het gebied wat aangeduid wordt als de Hongaarse Poesta. Oorspronkelijk was dit een bebost gebied, maar door het kappen van de bomen is een steppeachtig gebied ontstaan.

Het is een klein beetje te vergelijken met ons begrazingsgebied, maar dan vele malen groter. Ook valt op dat het een vrij vochtig gebied is met diverse meertjes en aangelegde visvijvers. Daarom is het gebied ook te vergelijken met de Oostvaardersplassen, zeker wat vogels betreft. Overal zie je hier aalscholvers en lepelaars. Andere soorten die je hier ziet zijn: dwergaalscholver, blauwborst, dodaars, fuut, geoorde fuut, roodhalsfuut, tafeleend, wilde eend, slobbeend, witooigeend, zomer-/wintertalking, kemphaan, bruine kiekendief, kluut, steitkluut, baardmannetje, geelpootmeeuw, dwergmeeuw, reuzenzwartkopmeeuw (8ste waarneming in Hongarije), purperreiger, ralreiger, grote en kleine zilverreiger, kwak, rietzanger, bosrietzanger, sprinkhaanzanger, snor, bonte strandloper, breedbekstrandloper, krombekstrandloper etc.

Zoals je ziet een prachtig vogelgebied wat zeer de moeite waard is om te bekijken. Ook de drogere gedeeltes van de Poesta zijn interessant, zoals de kolonies in bomen broedende roodpootvalken en waar Hongarije vooral bekend om is, de grote trap.

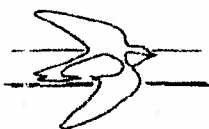
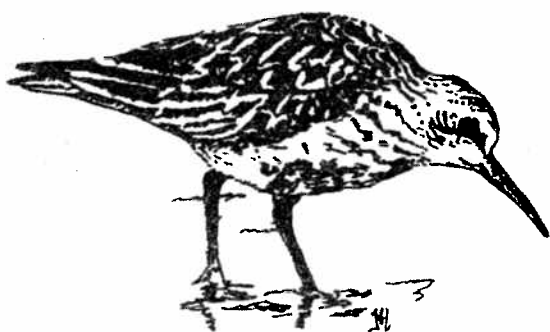
Sommige leden van de Vogelwacht kennen deze bijzondere soort nog heel goed, omdat er een exemplaar twaalf jaar geleden twee dagen in de Maashorst bij Zeeland heeft gezeten (dwaalgast in de winter in zeer klein aantal).

De grote trap broedt hier in de Poesta en verzamelen zich in grote groepen. Wij zagen onder andere een groep van ongeveer 25 grote trappen bij elkaar. Ze zijn ongeveer 1 meter groot. Het is daarom indrukwekkend om te zien hoe zo'n vogel zich statig voortbeweegt tussen de velden met voornamelijk koolzaad en luzerne.

Ondanks mijn slechte begin van de reis was het toch een bijzonder geslaagde vakantie, waarbij ik ongeveer 150 soorten heb gezien. Het verhaal hierboven is eigenlijk niet compleet, want ik vergeet onder andere nog iets te vertellen over soorten als keizerarend, schreeuwarend, arendbuizerd, griel, kleine klapekster, krekelzanger, vorkstaartplevier, scharrelaar met zijn prachtige verenkleed, sakervalk, en de kleine vliegenvanger. Heb ik jullie nieuwsgierig gemaakt, ook volgend jaar staat deze reis weer op het programma.

John Hermans

Eerste avondwandeling - 19 april 1994.

Echt een aardige jongen, die Peter Noy, belt hij op of hij je op zal halen voor de avondwandeling. Maar als je eenmaal in de auto zit, dan komt het: O ja, Annette, het is wel lang geleden dat je eens een stukje hebt geschreven voor het Bruuijsel .... Okee okee, hier is het dan .....

Wij zijn met een flinke club op deze heldere frisse avond, 14 personen hebben zich verzameld bij het Bezoekerscentrum in de Maashorst. We lopen naar gebiedje twee. Er wordt alweer volop op het land gewerkt. Bij de tuinders komen de peulen al door de gaatjes in het plastic heen. Aan de linkerkant zal weer flink gemest worden. De arme kievitten die hier nietsvermoedend gaan nestelen zullen geen kroost voortbrengen, want door de methode van het mest-injecteren worden alle nesten vernietigd. Gelukkig komen in het begrazingsgebied, even verderop begint het al, meer fortuinlijke soortgenoten voor, zo zullen de kievitten niet helemaal uitsterven. Enkele vogelaars hebben een zwarte roodstaart gezien bij het vrijstaande huisje vlak voor gebiedje twee.

Eenmaal in het gebied zien we een prachtige witte buizerd met een bruine staart. De grote groep kramsvogels bivakkeert nog steeds in het begrazingsgebied. Ze maken zich op voor de nacht en nemen nog eventjes een bad in het natte weiland. Zouden er echt niet een paar willen blijven om te gaan broeden in onze mooie Maashorst?

Spreeuwen en grote lijsters voelen zich kennelijk ook prettig bij de kramsvogels. Op "het pad van de bijzondere waarnemingen, zoals grielen" wordt de roodborstta-puit uitgebreid bewonderd, evenals de geelgorzen. De beflijster (daar schijnt het nu de tijd voor te zijn) is in geen velden of wegen te bekennen. We horen wel een paar veldleeuweriken. Er wordt flink gemopperd op de sloot die voor de ontwatering van één boer moet zorgen die aan het begrazingsgebied grenst. Die nieuw gegraven sloot is zo idioot groot, breed en diep dat de afwatering haast niet te stelpen lijkt, en zeker niet blijvend...

Wonder boven wonder zit er nog een behoorlijk groepje zwarte kraaien in het aangrenzende weiland aan de rechterkant. Zij zijn voorlopig aan een wisse dood ontsnapt. Op zaterdag 16 april jl. zijn ongeveer 60 jagers al vanaf zonsopgang (enkele BMP-ers die het gelukkig nog kunnen navertellen, hebben dit bevestigd) aan het schieten geweest op zwarte kraaien in Uden en omgeving).

We steken het natte weiland door naar de plas waar de zwarte zwanen broeden. Het zijn er inmiddels drie. Ook al zijn het vogels die hier helemaal niet thuishoren, ze zijn hartstikke mooi. Eentje liep er met "opgetrokken rokken" door het water, waardoor we de witte onder-rok-veren heel mooi zagen.

Gelukkig maken vogels zich niet zo druk om deze asielzoekers. In de plassen zijn verder dodaarsjes (klein fuutje) en krakeendje waargenomen, naast de meerkoetjes, waterhoentje en wilde eend. Een blauwe reiger vliegt op en rekt zich in de vlucht nog eens lekker uit. Een van onze leden zorgt ervoor, dat we ook nog een

watersnip in/op de vlucht kunnen bekijken.

Als we weer teruglopen horen we overal de roodborstjes en hier en daar de merel zingen, heerlijk.

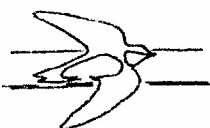
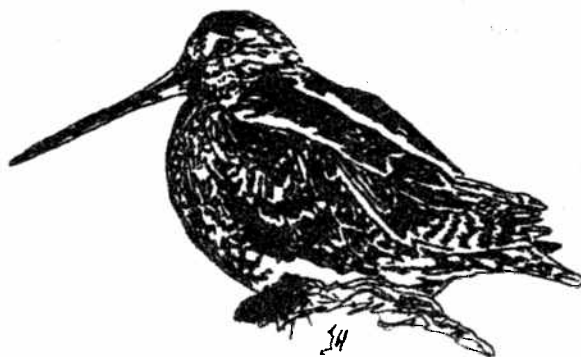
Dan vliegt er een groep aalscholvers over. Deze schijnen van hun winterverblijf terug te komen. Ook de rugstreppadden kunnen we duidelijk horen. Het schijnt dat dit geluid voor sommige mensen te verwarren is met de nachtzwaluw. Voor ons gebied niet nodig, want die broedt hier (nog) niet.

Even alle soorten op een rij:

koolmees, witte kwik, spreeuw, vink, houtduif, merel, kauw, zwarte kraai, zwarte specht, aalscholver, buizerd, kievit, torenvalk, scholekster, meerkoet, wilde eend, kramsvogel, krakeend, geelgors, fazant, dodaars, zwarte zwaan, blauwe reiger, watersnip, waterhoentje, meerkoetje, roodborsttapuit, veldleeuwerik, grote lijster, zwarte roodstaart, grote bonte specht.

Het was een hele plezierige wandeling, zoals eigenlijk iedere vogelwandeling met dat "rare volk" van de Vogelwacht.

Houdoe,
Annette van de Heuvel

AVONDWANDELINGEN VOGELWACHT UDEN 1994 (3de wandeling)

Dinsdag 17 mei was de volgende avondwandeling gepland en wel naar het natuurgebied St. Annabos. De groep vogelaars die aan een van de 6 wandelingen deelneemt bestaat uit 15 mensen. Bij de eerste wandeling waren al de vogelaars aanwezig, bij de tweede wandeling liep het aantal al wat terug en bij deze derde wandeling was de groep gereduceerd tot 5 wandelaars. Hoe komt het dat er zo weinig mensen aanwezig waren? Enkelen kozen in plaats van het sprookjesbos van "Sint Anna" voor het sprookjesbos van de "Efteling". Enkelen waren op vacantie en de rest moest werken of had misschien andere, belangrijker bezigheden. Nou, al de afwezigen hebben heel wat vogels, bloemen, water en natte voeten gemist. Annette van de Heuvel, Wim Hoefs, Peter Noy, Theo Thijssen en Jos Welte gaven zich met volle overgave over aan het sprookjesgebied. Waterdichte schoenen of laarzen waren op deze avond onmisbaar. Toen Annette "een hele tijd geleden" in het gebied gewandeld had was het terrein nog droog en zo had ze nu geen laarzen meegenomen. Dit hebben haar schoenen, sokken en voeten geweten. Al wandelend door dit klein zompige gebiedje, voelde ik de kwetsbaarheid van dit groene eilandje omgeven door maïsvelden en andere menselijke activiteiten. Kreupelhout, Zwarte Els, Es, Populier, Knotwilgen en veel ruigte- begroeiing; o.a. bramen, wilde planten en grassen zijn in grote mate aanwezig. Ook een snel stromend en kronkelend beekje maakt het voor vogels, insecten en kleine zoogdieren mogelijk om hier voedsel, schuil- en nestgelegenheid te vinden. Planten die in grote aantallen in het gebiedje groeien zijn o.a. Akkerhoornbloem, Bittere veldkers, Bereklauw, Dotterbloem, Dagkoekoeksbloem, Echte koekoeksbloem, Gewone Ereprijs, Gele lis, Hondsdraf, Grootbloemige muur, Margriet Pinksterbloem, Scherpe- en Grote boterbloem, Witte dovenetel, Walstro en vele andere soorten en grassen. Zwartkop, Tuinfluter, Grasmus, Vink, Winterkoning, Heggemus, Koolmees, Houtduif en Bosrietzanger zijn vogels die de groep al vrij snel te horen of te zien krijgt. Een Buizerd met een wit verenkleed vliegt met krachtige, regelmatige vleugelslagen die worden onderbroken door glijpauzes, op korte afstand voorbij. Groene en Bruine kikkers zijn in grote aantallen in het lange gras aanwezig. Voorzichtig nam een van de wandelaars een kikker in zijn grote handen om deze aan de andere te tonen. Niet iedereen vond zo'n glibberige kikker aantrekkelijk genoeg om deze in zijn of haar handen te nemen. De kikker kan snel weer met sprongen het kikkerpad kiezen.

Rustig lopend door het hoge gras komt de groep aan bij de kolossale eik die met zijn grote zware, hangende takken en dikke stamomvang de mens nietig en klein maakt. Deze oude eik die eens jaren geleden door een zware storm omvergeblazen was, is toen met behulp van een kraan en mensen van de Gemeentelijke Groenvoorziening met stalen kabels weer overeind gezet. Ondergetekende was ook bij deze werkzaamheden betrokken en zag nu, dat er sinds die tijd geen nazorg aan de kabels en bevestigingsplaatsen meer besteed was. De weg overstekend komt de groep in het tweede gebiedje met weer andere planten en vergezichten terecht. Twee koekoeken, een mannelijk en vrouwelijk exemplaar, vliegen een paar minuten lang - laag en al roepend - in rondtrekkende vliegbewegingen via een paar eikebomen aan onze verrekijkers voorbij. Via een houten bruggetje en smalle paadjes verlaten we bij de Steewichtweg het gebiedje. Langs

Houtzagerij van Kessel de Steewichtweg volgend en na het exotische buitengebeuren van Jan van den Avoird komen we zo tegen de klok van negenen weer bij onze auto's en fietsen aan. Met de fantasie-verhalen van de Raaf en de Vos waarover Jan van den Avoird ons vertelde toen we op de terugweg langs zijn huis liepen, zal ik U, lezers, nu niet vermoeien. Als U het toch wil weten vraag het dan aan de sprookjesverteller zelf of aan een van de Vogelaars. Als U dit gebiedje met een bezoek vereert, let dan ook op een Steenuitje wat door Jan Willem is waargenomen. Tot de volgend keer. Houdoe.

26 mei '94
Jos Welte

gesprek met Leo van den Heuvel

mdat hij zo'n gentleman is (dames gaan voor!) is Leo van de Heuvel uit Lieshout als honderdste lid geworden.

Maarschijnlijk is zijn gezicht jullie al bekend van de foto's die in allerlei kranten en blaadjes hebben gestaan. Reden genoeg dus om wat meer over de mens Leo aan te weet te komen. Een snerpande boer verstoort de rust in de Lieshoutse Linden-planten waar Leo woont als ik bij hem aanbel.

Het blijkt een rottend kozijn in Leo's serre te zijn wat flink aangepakt moet worden. Eigenlijk heeft hij dus geen tijd voor een praatje, maar als de technicus opstapt blijkt hij toch heel wat te vertellen te hebben.

Al jaren had hij zin het bestuderen van vogeltjes in de vrije natuur. Maar een steeds weer opspelende ontsteking in een been - opgelopen na een zwaar motorongeluk - gooide telkens weer roet in het eten. Tot Leo er zo'n tabak van had, dat hij besloot de zaak rigoreus aan te pakken. Sinds hij een kunstbeen heeft gaat het stukken beter met hem. Nu kan hij ook plannen maken en meelopen met natuurwandelingen. Iets waar hij altijd voor te porren is.

Om te beginnen is hij lid geworden van de IVN-afdeling Beek en Donk. Natuurlijk heeft hij zich daar bij de vogelwerkgroep aangesloten, zo'n 15 man/vrouw sterk. Omdat het een kleine groep is doen ze nog alles zoveel mogelijk samen.

Zo zijn ze bezig geweest met het tellen van de weidevogels. Van een boer hebben ze 2 landjes onder hun hoede gekregen.

Ze plaatsen daar nestbeschermers, bekijken het verloop van de broedtijd. Het is Leo opgevallen, dat niet de machines van de boer het grootste gevaar zijn voor de nesten, maar de kraaien!

Die zitten boven in de boom te wachten tot je een stokje bij het nest steekt om dan achter je rug trefzeker aan te vallen!

En dan het ~~mest-injecteren~~ natuurlijk. Daarmee kun je (nog) niet om de nesten heen. Tegelijkertijd weet Leo evengoed als wij allemaal, dat die boer zijn mest ook kwijt moet. Tja, belangen vallen niet altijd samen.

Elke maandagavond gaat Leo naar Nuenen. Daar worden niet te lange wandelingen georganiseerd door de mooiste plekjes van Nuenen en omgeving. Precies wat Leo zoekt. Want de vaak uren uitlopende wandelingen van de enthousiaste Udenaren houdt hij niet vol en de lange benen van Jan Verhoeven maken voor hem te grote stappen. Toch heeft hij enorm genoten van de vogelcursus en heeft er ook heel veel van opgestoken. Maar hij is niet zo snei als Jopie die dwars door alle geklets heen toch de moeilijkste vogeltjes hoort zingen. En dan ook nog weet wie het zijn. In ieder geval denkt hij, dat de kennis die ze met z'n drieën hebben opgedaan ten goede zal komen aan hun hele werkgroep. als het wat minder mooi weer is hoeft Leo de deur niet uit om vogels te bekijken. In de boom voor het keukenraam is het een drukte van belang: de pimpelmezen staan op uitvliegen. Bovendien zit er een tortelduif bovenin te koeren. Verderop scharrelt nog veel meer tussen de beplanting. Leo somt op wat er zoal waar te nemen valt: kool-, staart- en zwarte mees, ranglijster, merel, winterkoning, groentling, ekster, roek en hegge-

mussen, niet te vergeten. Van de laatste heeft hij een schitterende dia gemaakt en die opgestuurd naar de kabelkrant. Natuurlijk heeft hij dat op video opgenomen, want Leo is ook gek op electronica. Door het hele huis en tuin heeft hij een ringleiding aangelegd voor de geluidsboxen. Zo kan hij ook in de tuin van zijn geliefde "jaren 70 - muziek" genieten, zonder de burens te storen.

Leo is meer een doener dan een prater. Zo vond hij de dag met Chris van Lieshout schitterend. Leo zorgde voor de route en een gezellige stek om te eten, Chris "zorgde" voor de vogels. Ze hadden de auto richting Pannerden aan de Rijn gestuurd, Leo's geboortegrond. 's Middags waren ze via de Oude Rijn weer teruggegaan. Daar zat niet zoveel... maar alles bij elkaar hadden ze in ruim een halve dag toch zo'n 60 soorten gezien. Dat het ook Chris goed bevallen was meende Leo op te mogen maken uit zijn verzuchting: "als het in den hemel net zo mooi is ...".

Een heel klein stukje heb ik ervan gezien, want Leo is ook een verdienstelijk fotograaf. Hij heeft prachtige foto's van de waterkant, overvliegende ganzen, het landschap bij Pannerden ... en dat niet alleen. Hij maakt ook schitterende schilderijtjes aan de hand van die foto's. Natuurlijk heb ik direct geprobeerd hem te strikken voor ons Bruujsel, maar Leo vindt dat hij niet kan tekenen. Bovendien is hij - na een aantal jaren les - uitgeschilderd. Zijn onderwerpen zijn op. Jammer, maar misschien heeft hij nog weleens een verloren uurtje, een potlood, papier en een vogelfoto ... . Wij houden ons aanbevolen.

Voordat het donker werd zijn we nog even op excursie gegaan in Lieshout. Bij de gracht rondom de kerk zat een koppel Carolina-eendjes. Prachtig in de veren. Absoluut niet schuw. Dat is ook weleens mooi: dat je veren kunt tellen, mocht je dat willen.

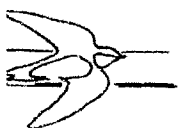
Aan de andere kant van de kerk zat een koppel ganzen. Daar was iets vreemds mee: ze hadden wel een nest met eieren, maar er werd niet gebroed. Leo ging weer eens poolshoogte nemen.

Mij leek het beter wat op afstand te blijven, want de ganzenekken werden gestrekt, er klonk kwaadaardig gesis ... . Toen Leo doodgemoedereerd doorliep werd de achtervolging ingezet. Maar de ganzen waren ook niet helemaal zeker. Dus kon Leo een rot ei uit het nest halen. Dat werd de ganzen teveel.

Ze stoven op hem af en haalden flink uit met hun vleugels en snavel. Het ei belandde met een sierlijke boog in het gras en de ganzen dropen af. Veel schade hadden ze niet aangericht gelukkig. Zo wordt een excursie nog eens spannend.

Misschien iets voor andere Vogelwachters Uden? Want Leo denkt dat het moeilijk is om echt actief lid te zijn in Uden; de afstand is te groot. Maar hij zou het schitterend vinden om mensen mee te nemen door de gebiedjes die hij rondom Lieshout en Nuenen heeft leren kennen. Uitwisseling dus. Of een keertje met de hele club richting Pannerden. Leo voor de route, Chris voor de vogels ... .

Margreet Hoefnagels

Bijzondere Waarnemingen

Ook in dit Bruijssel weer een lijst van bijzondere waarnemingen van diverse leden. Deze keer is het een opsomming van 1 januari tot en met 1 juni. Wat natuurlijk opvalt is het aantal watervogels die in deze periode in de Maashorst zijn waargenomen. Dit is natuurlijk het gevolg van de lange regenachtige perioden die we achter de rug hebben. Hierdoor zijn er in de Maashorst verschillende grote plassen ontstaan. Enkele van deze plassen worden veelvuldig bezocht door watervogels zoals waterhoen, meerkoet, wilde eend en slobbeend.

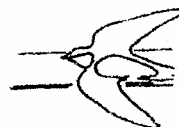
De slobbeend is een eend met een groene kop, een donkere rug en wit met donkerbruine flanken. Wat goed opvalt aan deze vogel is de grote spatelvormige snavel. Op de randen van deze snavel zitten fijne uitstekels die tezamen een zeef vormen. Zo kan hij alle fijne voetseldeeltjes uit het water zeven. Vaak zie je ook meerdere slobbeenden bij elkaar. Deze woeien zo voor elkaar het voedsel op. Slobbeenden foerageren vaak in ondiepe en beschutte wateren, zoals het water aan de grensweg (gebied 1).

Verder zijn op dit water de drie zwarte zwanen een bezienswaardigheid die zelfs de krant haalde. Op dit moment zitten ze met drie jongen op deze plas.

De meest bijzondere vogel die op deze waterplas werd waargenomen is de Lepelaar die hier aan het foerageren was. Deze werd gezien door Theo Thysen.

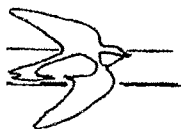
Voor bijzondere waarnemingen kun je nog altijd terecht bij

Peter van de Braak
Horgetouw 24 Uden
tel 04132-53586

**BLIZONDERE WAARNEMINGEN
VOGELWACHT UDEN E.O.**

DATUM:	AANTAL:	VOGELSOORT:	LOCATIE:	WAARNEMER:
22-01-1994	20	Kruisbek	Zevenhuizerweg	J. Verhoeven
23-01-1994	1	Bonte kraal	Odiliapeel	J. Hermans
01-02-1994	6	Ransuil	Slabroekse Heide	H. v.d. Acker
12-02-1994	1	Klapekster	Kanonsberg	J. Hermans
14-02-1994	1	Bladkoning	Maashorst, gebied 2	J. Hermans
20-02-1994	30	Putter	Begrassingsgebied	W. Bergmans
27-02-1994		Grutto	Maashorst, gebied 2	J. Hermans
27-02-1994	20	Goudplevier	Vierlandenpunt	J. Verhoeven
05-03-1994	2	Wintertaling	Grensweg	J. Hermans
05-03-1994	3	Pijlstaart	Grensweg	J. Hermans
05-03-1994	5	Slobbeend	Grensweg	H. v.d. Acker
05-03-1994	2	Krakeend	Grensweg	J. Verhoeven
05-03-1994	2	Watersnip	Grensweg	H. v.d. Acker
06-03-1994	1	Witgatje	Grensweg	J. Hermans
20-03-1994	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst, gebied 2	J. Hermans
26-03-1994	20	Smlent	Grensweg	J. v. Bergen
29-03-1994	2	Buideimees	Hemelrijk	Marc
30-03-1994	1	Vuurgoudhaantje	Maashorst, gebied 2	P. v.d. Braak
06-04-1994	1	Beflijster	Maashorst, gebied 2	J. Hermans
09-04-1994	1	Kleine Bonte Specht	Beekdal	J. v. Bergen
15-04-1994	1	Beflijster	Grensweg	J. v.d. Tillaart
15-04-1994	1	Watersnip	Grensweg	J. Hermans
15-04-1994	1	Groenpootruiter	Grensweg	J. Hermans
21-04-1994	2	Dodaars	Drie vennen	J. Verhoeven
27-04-1994	1	Wielewaal	Grensweg	A. v. Toor
03-05-1994	2	Paapje	Hemelrijk	Div. leden
15-05-1994	15	Gele kwikstaart	Maashorst gebied 2	P.v.d.Braak
14-05-1994	3	Bosruiter	Grensweg	J.W. Hermans

28-05-1994	1	Brandgans	Grensweg	T. Thijssen
28-05-1994	1	Lepelaar	Grensweg	T. Thijssen
28-05-1994	2	Kleine plevier	Grensweg	H. vd Acker
29-05-1994	2	Kwartels	Begrazingsgebied	P. vd Braak

Cursus Vogelwacht Uden

De vogelcursus die uit 12 lessen bestond was zeer leerzaam en gezellig. De lessen waren gepland op donderdagavond om de 2 weken van november tot april. De cursus was o.a. over vogelbouw, voedsel en spijsvertering, het vogelgedrag, nesten en nestkasten, broedgedrag en vogeltrek.

De lessen werden telkens begeleid met dia's en vogelgeluiden. De cursusleiders brachten de lessen met veel kennis en liefde voor de vogels en de natuur.

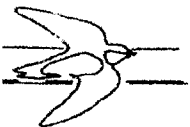
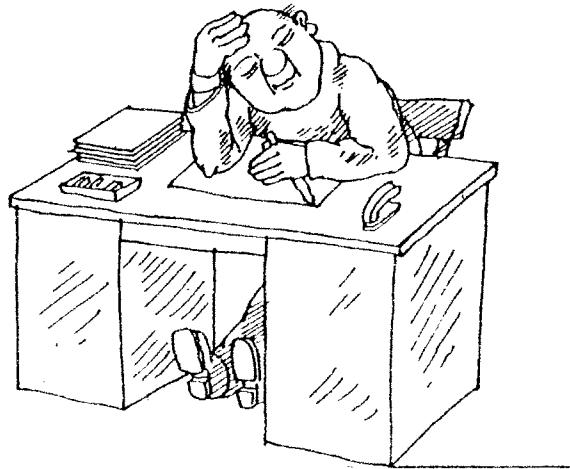
Ik vond het ook fijn dat je altijd iets kon vragen onder de les zo ook dat er nogal eens gelachen werd, omdat (zodat) we wel eens wat afdwaalde van de les. Er waren ook wel enkele lessen uitgesteld maar die avonden werden dan weer gezellig ingevuld door dia's natuurlijk over vogels en de geluiden ervan. Elke les had er wel iemand een mooi verhaaltje over vogels. "Ik" naar mijn gevoel met mijn opmerkingen en verhaaltjes soms wel iets te veel.

We hebben ook nog enkele leerzame vogelwandelingen gehad.

Tot slot hebben we nog besloten om nog enkele wandelingen te doen op donderdagavonden.

Hartelijk dank.

Leo van de Heuvel

Zondag 24 april rond 08.00 uur 's ochtends kwamen we bij de Groenhoeve. Al snel verzamelde er zich een flinke groep mensen. De zon scheen, het beloofde een mooie, dag te worden. Na enige omzwervingen en een discussie over een particuliere koffiestop kwamen we dan toch rond 11.00 uur bij kasteel Elsloo aan, een prachtig 16e eeuwse kasteel omringd door een botanische tuin en oude hellingbossen. Op de parkeerplaats was het al meteen raak, daar werd onze aandacht getrokken door een paar groenlingen. Eenmaal aan de wandel wezen Jos en John mij op de unieke flora die tegen de hellingen en in de beek groeide. Planten waaronder daslook, gevlekte aaronskelk, salomonszegel en watermunt, planten die thuishoren in de vochtige kalkrijke bodem van Zuid-Limburg. Al snel hoorden we verschillende vogels waaronder opvallend vaak de zwartkop, een vogel die inmiddels al weer een tijdje terug is van de grote trek. Iedereen genoot van de verscheidenheid van dieren en planten. Heel even was het iets rustiger in het bos totdat Aad mij wees op een vogel hoog in een boom. Ik richtte mijn kijker, even was ik verbaasd over de grote kop en de forse snavel. Het kon niets anders zijn. Een appelvink, riep ik. Snel werden de kijkers en telescopen gericht en een tweede appelvink werd al gauw ontdekt bij zijn nest. Na even wachten en kijken vond er zelfs een paring plaats, nog geen tien meter van ons af. Onze dag kon niet meer stuk. Verderop zagen we ook de boomklever en de matkopmees. Achteraf telden we zo'n 30 soorten die we gezien of gehoord hadden in Elsloo. Na enig berg op en berg af werd het tijd voor een kop koffie, die we dronken op het terras van het kasteel. Daar zag John - die altijd gewoon door vogelt- een paar gierzwaluwen door de lucht schieren. Ook werden de plannen gesmeed voor ons volgende traject. We volgen onze route, richting Epen, het Geuldal. Ondanks de drukte op de weg bleef de schadewereld beperkt; één buitenspiegel moest het ontgelden. Eenmaal op de plaats van bestemming werden de jassen in de auto's achtergelaten want het was warm, bijna een zomerse dag. Het duurde niet lang of we zagen de eerste grote gele kwikstaart. Ijverig werd er gespeurd naar een ijsvogeltje die we helaas niet gezien hebben. Waarschijnlijk was het daarvoor toch te druk bij het beekje. Even dacht, Jos Welte een schildpad in het water te zien, maar gelukkig hebben we hem kunnen overtuigen dat het hier toch om een doodgewone steen ging. Na zo'n 2,5 uur slenteren en kijken gingen we als afsluiting nog even iets drinken op het terras van restaurant "de Smidse" waar we onder het genot van een drankje nog even nababbelden. Rond 8 uur waren we weer thuis na een geslaagde dag die hopelijk snel weer een vervolg mag krijgen.

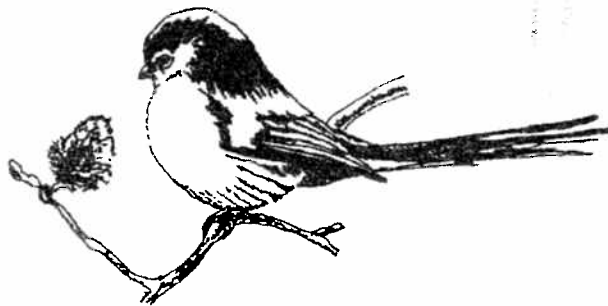
Mark Poulussen

Het was al weer enkele jaren geleden dat de Vogelwacht een meerdaagse voorjaarsexcursie georganiseerd had. De laatste keer was dat Forêt d'Argonne in Noord-Frankrijk. Ditmaal was het reisdoel - Kopp - een klein Duits Eifeldorpje nabij Gerolstein gelegen temidden van uitgestrekte, gemengde bossen. Ruim een maand geleden werden al voorbereidingen getroffen in de vorm van het selecteren en reserveren van een hotel. De keus viel al snel op hotel "Zur Wandersruh", een groot familiehotel, gelegen aan de rand van het dorp. De eigenaren van het hotel, de heer en mevrouw Schreiber beloofden ons een mooi weekend in een dito entourage. En inderdaad, na aankomst op vrijdag 27 mei, bleek dat dit prachtig gelegen hotel een ideaal startpunt zou zijn voor een aantal natuurwandelingen. Het heuvelachtig Eifelandschap leent zich daar uitstekend voor. Schitterende stukken ongerepte stukken natuur vielen ons ten deel. Zowel plantminnende als vogelminnende "Eifelgangers" kwamen ruimschoots aan hun trekken. Het Gerolsteiner land onderscheidt zich van andere landschappen door zijn karakteristieke, imponerende dolomietrotsen. Zo'n 380 miljoen jaar geleden was dit gebied bedekt door een ware oceaan. De koraalriffen van toen zijn in de loop der tijd veranderd in imposante rotsformatie, die nu zo kenmerkend voor dit gebied zijn. Het moge duidelijk zijn dat de Eifel een rijke flora en fauna bezit. De tien deelnemers, Floor Esser, Vera Laurens, Ria van de Rakt, Mies en Aad van Toor, Mark Poulussen, Arno Verhoogh, Rien de Mol, John Hermans en Peter Noy hebben in ieder geval genoten van dit weekend, getuige de enthousiaste verhalen van enkele van hen. Ria, Aad en Arno hebben de pen ter hand genomen.

Peter Noy

De reis naar de Eifel (vrijdag 27 mei 1994)

We werden om 16.30 uur netjes opgehaald, zelfs in Vorstenbosch, om naar de Groenhoeve te gaan. Bij de Groenhoeve moesten we nog op een paar mensen wachten.

Eindelijk konden we vertrekken (dachten we), maar Aad was iets vergeten, iets héél belangrijks, namelijk z'n borreltje. Deze werd nog snel even opgehaald, en de reis kon beginnen. We hadden wat snoep, drank en brood meegenomen. Iets voor Maastricht stopten we om de spieren los te maken. We dronken wat en aten een lekkere koek die Peter getrakteerd had.

We babbelden even en de reis ging weer verder. Tijdens de reis werd er ook al goed naar vogels gekeken. Enkele vogels die we gezien hadden zijn: witte kwikstaart, wulp, torenvalk, reiger, buizerd, gierzwaluw.

We naderde Francochamps en Peter reed voorop met wel 240 km per uur. John had daar toch wel moeite mee.

Daarna reden we weer rustig verder, om van de mooie natuur te kunnen genieten.

Om ± 21.00 uur kwamen we aan bij het hotel waar we overnachten. We werden gastvrij ontvangen. Nadat we onze kamers hadden verkend, gingen we naar een dorpje vlakbij om wat te drinken.

Verstandig als wij natuurliefhebbers zijn gingen we niet te laat naar bed, om de volgende dag weer fit te zijn

Ria van de Rakt

Zaterdag 28 mei 1994

In hotel "Zur Wandersruh" hadden wij de beschikking over twee 5 persoonskamers. De kamers zijn voortreffelijk ingericht: prima bedden, goede douche, een volledig ingerichte keuken en bovendien een balkon met een prachtig uitzicht op de omgeving.

Ondanks dat sommige deelnemers schnarchen (snurken) genoten we van een goede nachtrust. Het ontbijt was prima verzorgd en wel zodanig uitgebreid dat de gastheer, Herr Schreiber, ons aanmoedigde de overschotten mee te nemen voor de lunch. Dat aanbod werd dus dankbaar aanvaard.

En dan moest er natuurlijk worden gevogeld. De stemming was opperbest ondanks het feit dat Peter er na talloze pogingen nog niet in was geslaagd telefonisch contact te krijgen met het thuisfront. Voorstellen voor het meenemen van een draagbare telefoon of het opzoeken van een "green point" werden afgewezen.

Peter, gewapend met een echte hoogtekaart, leidde de 4 uren durende morgenexcursie. Het door hem ingeschatte tempo lag beduidend beneden het veronderstelde niveau maar dat vond zijn oorzaak in het feit dat we dikwijls lang stilstonden om waarnemingen te doen en te genieten van het prachtige landschap en vooral van de rust.

De "jacht" werd geopend op o.a. de appelvink, goudvink, europese kanarie, **grauwe klauwier**, **rode wouw** en zwarte ooievaar.

De opsomming aan het einde zal tonen dat die doelen werden bereikt. Naast het waarnemen van vogels kregen we ook veel informatie over planten en bloemen van Vera en John: adderwortel, smeerwortel ed. werden aan ons getoond en toegelicht. Primal

Er waren ook weer zeer bijzonder waarnemingen: een paalscholver, een milkakoe en een door een vliegtuig aangetrokken zweefbuizerd. Na de lunchpauze zou Peter de tweede rondleiding doen en daarbij verloor hij veel van het in de ochtend zorgvuldig opgebouwde prestige.

Hij vond nieuwe paden uit, ontdekte nog nooit ontdekte hoogtelijnen, liet de deelnemers over prikkeldraad kruipen of er onderdoor rollen om tenslotte te belanden in een door wilde varkens omgewoeld stuk bos waar het moeilijk was de uitwerpselen te omzeilen. Zelfs hier kon Mark het niet nalaten om fossielen te zoeken. Versteende varkensdrollen misschien?

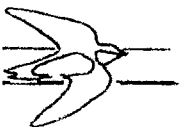
Tijdens het wandelen gaf Rien het tempo soms aan en tapte ondertussen moppen van ongekende soort humor:

Zo kan je bijv. de leeftijd van meisjes vaststellen door het door te zagen en dan de jaarringen te tellen.

Iemand met een wat witte huis had zijn vakantie blijkbaar doorgebracht in de IJ-Tunnel.

Ook was sterk het doucheputjessyndroom: oudere mannen die tijdens het douchen hun haren in het putje zien verdwijnen. Ga je lekker??

Maar al met al was het een prachtige dag: wandelen in een schitterend gebied, goed weer, een gezellige groep en dan ook nog veel vogels zien en horen!!

Voor het diner reden we naar Gerolstein waar Arno kramp kreeg in zijn bovenbeen een Aad'bewering dat daar de zwaarste spiermassa zit van het menselijk lichaam door enige mannelijke deelnemers sterk werd betwijfeld. De serveerster die ons diner opdiende kon met het grootste gemak concurreren met Zoef de Haas. Een straaljagerpiloot in opleiding leek ze wel. Wat een hels tempo hield dat mens er op na. Maar ..... het eten was prima. Floor, Ria en Mies genoten ook volop van deze dag en dus zullen we hen waarschijnlijk wel eens meer zien bij een excursie.

Vogelwaarnemingen:

1. Appelvink, 2. Boerenzwaluw, 3. Boomklever, 4. Boomkruiper, 5. Braamsluiper, 6. Buizerd, 7. Ekster, 8. Europese kanarie, 9. Fitis, 10. Geelgors, 11. Gierzwaluw, 12. Goudhaantje, 13. Goudvink, 14. Grasmus, 15. Grauwe klauwier, 16. Grote gele kwikstaart, 17. Grote lijster, 18. Heggemus, 19. Kauw, 20. Kievit, 21. Houtduif, 22. Huismus, 23. Huiszwaluw, 24. Kneu, 25. Koolmees, 26. Kramsvogel, 27. Kuifmees, 28. Merel, 29. Pimpelmees, 30. Putter, 31. Reiger, 32. Roodborst, 33. Rode wouw, 34. Sperwer, 35. Spreeuw, 36. Staartmees, 37. Torenvalk, 38. Tjiftjaf, 39. Tuinfluiter, 40. Veldleeuwerik, 41. Vink, 42. Vlaamse gaai, 43. Vuurgoudhaantje, 44. Wilde eend, 45. Winterkoninkje, 46. Witte kwikstaart, 47. Wulp, 48. Zanglijster, 49. Zomertortel, 50. Zwartkop, 51. Zwarte kraai, 52. Zwarte mees, 53. Zwarte ooievaar, 54. Zwarte roodstaart.

Alle deelnemers bedankt voor de gezellige, leerzame dagen.

Aad van Toor

Zondag alweer, op het programma staat een wandeling in de omgeving van Mürtenbach. Deze omgeving is ons aangeraden door Heinz Schmitz (voorzitter Natuurvereniging Gerolstein), die samen met zijn vrouw wat vooronderzoek heeft gedaan. Het is een mooi open gebied tot ongeveer 350 meter hoog boven de zeespiegel met veel "Hecken" (= houtwallen).

Na het ontbijt met zijn allen in de auto's en rijden maar, maar helaas bleek achteruit rijden niet het sterkste punt van Peter Noy. Met één wiel schoten we in een "afgrond", gelukkig met wat sjouwwerk kregen we zijn wagen weer op de weg.

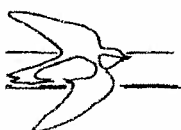
Het gebied bleek inderdaad aan alle verwachtingen te voldoen. Vogels die we zaterdag alleen gehoord hadden kregen we nu ook te zien. Zo was er een eikeboom vol met jonge boomklevers die door de oudervogels gevoerd werden. En een paar vechtende of parende vuurgoudhaantjes (vuurgoudhanen, volgens de nieuwste nomenclatuur- die zich van ons niets aantrokken en het zelfs presteerden om, wederom bij Peter, tussen zijn benen door te vliegen. Verder was er dan nog de **Appelvink** die we mooi langs zagen komen en is het enorme aantal huiszwaluwen in het centrum van Mürtenbach opvallend.

Terug in het hotel stond er gebakken of gerookte forel op het menu, deze was enkele uren eerder gevangen dus kakelvers.

Na het eten stonden we nog wat na te kletsen toen zagem we het gezicht van John opklaren, toch nog een zingende Europese Kanarie. Hiermee had hij, hetzij met moeite, de weddenschap gewonnen.

Met volle buik en de kofferbak vol plantjes, die de dames zo hier en daar hadden uitgegraven begaven we ons weer naar huis, natuurlijk niet voordat we afscheid hadden genomen van Dhr. en Mevr. Schreiber die ons graag nog eens terugzien komen, "zo'n gezellige groep."

Arno Verhoogh

Bosruiters in de Maashorst

Hoedo bosruiters? Moet dit vermeld worden in ons Bruujsel. Overal in het bos kom je ruite: s te paard tegen.

Toch hebben we het hier nu niet over. De bosruiter (Tringa Glareola) die wij bedoelen is een steltoperachtige vogel en nu wordt het wel interessant.

Half mei 1994 hebben een tiental van deze bosruiters een tweetal weken namelijk gebruik gemaakt van het terrein nabij de Grensweg. Dit inmiddels zeer bekend stukje terrein is door de overvloedige regenval in de winter van 1993/1994 veranderd van een laaggelegen grasgebied in een moeras. Van december tot en met eind mei heeft dit gebied compleet blank gestaan. Hierdoor kwamen er veel vogels voor die zeldzaam voor de Maashorst te noemen zijn. Groenpootruiter, slob- en krakeenden, pijlstaarten en de inmiddels bekend geworden zwarte zwanen.

Het grote publiek (en dus ook de krant) hebben hier het meeste oog voor. Toch is dit niet de "echte" natuur. Zwarte zwanen komen hier van oorsprong niet voor. Zijn broedgebied is Australië. Het gaat hier om ontsnapte sierexemplaren die het redelijk doen in Nederland. Bij zeer strenge vorst in de winter overleven echter vele zwarte zwanen dit niet.

Terug nu naar de interessante bosruiter. Men moet goed kijken, de vogel heeft namelijk veel weg van een witgatje. De bosruiter heeft echter lichte ondervleugels, het witgatje zwarte. Dit ziet men uiteraard echter alleen in de vlucht. De bosruiter is ook gracieuzer dan het witgatje. Het bovenkleed is amberbruin met vuilwitte vlekken, welke als diamantjes op het kleed liggen. De onderzijde vuilwit. Poten groenachtig met duidelijke witte oogstreep. Witte stuit met enigszins een bandering in de staart. De broedplaatsen liggen in Noord- en Noordoost Europa en Siberië, waar hoogveengebieden, moerassen en toendra's bewoond worden.

De Scandinavische broedpopulatie wordt geschat op 580.000 paren. Dat is ruim 4 maal zoveel als witgatjes. Toch zien wij in de trektijden hoofdzakelijk witgatjes. Dit komt doordat witgatjes een meer zuidwestelijke koers aanhouden. Terwijl bosruiters meer over Duitsland trekken. In Nederland kan de bosruiter gezien worden van april tot en met oktober. Het accent ligt echter op de maand mei. De bosruiters zochten voedsel in het water en de modder waarin ze met de snavel tasten naar schaaldiertjes, larven van vliegen, waterkevers en dergelijke. Een prachtige vogel in dit mooie gebiedje. Van mij zou dit elk jaar blank mogen komen staan. Misschien maken wij het nog mee dat de grote ontwateringssloot daar in de buurt gedempt wordt en we dus meer kans hebben op natte stukken.

Theo Thijssen vertelde dat een nog mooiere vogel ook één dag gebruik heeft gemaakt van dit gebied. Eén wandelaar zei tegen Theo dat er een lepelaar zat. Veel leken willen ooit de mooiste namen aan vogels hangen. Dit was ook de gedachte van Theo. Echter aangekomen bij het gebied bleek inderdaad een lepelaar aan het fourageren. Met maaiende beweging tast de lepelvormige snavel de modder af op wat eetbaars.

Een niet alledaagse waarneming in Nederland en zeker niet in Uden. Een reden te meer om het water in het gebied te houden. Voor Staatsbosbeheer ligt hier een dankbare taak om dit zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen. De vogels verdienen het.

Jan-Willem Hermans

Kersenboomgaard

Zoals de meeste wel weten was Uden een echt kersendorp. Beroemd is de "Ujese Zwarte", een zwarte zoete kers die hier veel geteeld is. Vanwege het arbeidsintensieve karakter van de kersenbouw is daar heden ten dage weinig meer van terug te vinden. Hier en daar staat bij een particulier nog één of twee hoogstam-kersenbomen.

Hoogstamkersenbomen hebben niet alleen een cultuurhistorische betekenis maar ook een natuurbetekenis. Een oude boomgaard herbergt nogal wat bijzondere soorten. Wat te denken van de appelvink en de steenuil.

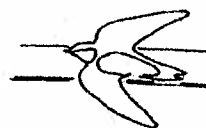
Dit is ook de reden waarom we (IVN, Vogelwacht d.m.v. VLU) ons sterk hebben gemaakt voor het aanleggen van een kersenboomgaard. Uiteraard moet je hier de eerste jaren niet van verwachten dat dit een natuurgebied is. Dit moet groeien, regeren is vooruit zien, bomen planten ook.

Samen met gemeente Uden en Stichting Udense Kersenfeesten is hierover verschillende keren vergaderd. Het ziet er nu naar uit dat we eind dit jaar een Udense kersenboomgaard rijker zijn. De gemeente heeft waarschijnlijk grond ter beschikking tussen de Wilhelminastraat en de CSU. Op dit gebied kunnen ongeveer 100 bomen geplant worden. Wij hebben een meer adviserende en sturende functie in deze.

Stichting Udense Kersenfeesten probeert gelden bij elkaar te krijgen om een en ander te financieren. Hopelijk dat ik over een 10-tal jaren vanuit mijn zolderraam de appelvinken kan waarnemen. De Broekmorgen (mijn adres) ligt hier namelijk in de buurt.

Hopelijk kan men dan aan de ingangsweg een bordje hangen met de opschrift "Uden een dorp met "kerse"pit".

Jan-Willem Hermans

Fietstocht 19 juni 1994

Moe maar voldaan wil ik even mijn verhaal kwijt over de fietstocht van vandaag. Samen met man en dochters besloten wij eens sportief te zijn en de fiets te pakken (man moest wel die had de organisatie).

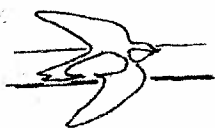
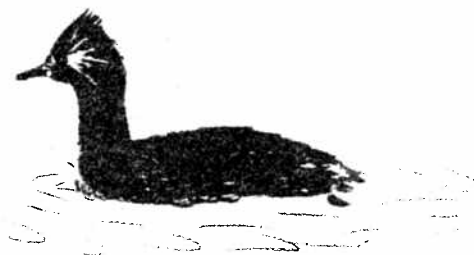
Het weer was goed dus wat kon ons gebeuren. Bij de Groenhoeve aangekomen waren ook Willie en zijn vrouwen, Wim en Maria Hoefs, Jos Welte en Toon en Corry van Ras met fiets gearriveerd.

Er was voor de route van het V.L.U. gekozen, dus meteen bij uitgang links af. Toon zou ons leiden. We waren nog net geen vijf minuten onderweg of ..... lekke band. Vakkundig geplakt onder ons aller toezicht ook van een witkop huismus kon de reis voortgezet worden.

Al redelijk moegetrapt door de harde wind of slechte fiets werd de eerste rustplaats in de bossen van Odiliapeel. Rustend op een bankje hebben we zéér genoten van verse koffie of ranja met cake en Udenaar, ieder een extra groot stuk. Verder ging de trip langs Hemelrijk, Volkelse molen en Kooldert, richting de Pier. Stopplaats nummer 2.

Even tijd voor een lekkere ijsco en een goed toilet. Met de wind in de rug en de zon op onze bol werd stevig koers gezet richting Maashorst, waar we door ons gezang bijna het begrazingsgebied misten, gelukkig dat meerderen de route kenden. Aangezien de opkomst niet al te groot was kon ook bij het laatste rustpunt nog volop gegeten en gedronken worden. Via het slingerpad begon de laatste etappe naar huis. Om verder niets meer te doen op deze zonnige vaderdag. Ondertussen zijn we wel 42 kilometer wijzer en vierenhalf uur verder.

Gina Hermans

Vogelaar op Tongelaar

Zaterdagmorgen 30 april.

Het zonnetje schijnt en het belooft wat 't weer betreft 'n mooie dag te worden. Samen met m'n zoon René vertrek ik om ongeveer 08.00 uur richting Tongelaar waar we nog 'n paar vogelaars zouden treffen. Nog voordat we bij de parkeerplaats waren werden we al begroet door o.a. geelgors, Kievit en scholekster, al turend over het bouwland zagen we 'n heel stel hazen die op hun dooie akkertje over de akkers slenterden, later bleken het er 10 te zijn. Een compleet verwelkomingscomitee.

Na 'n minuut of 5 kwam er 'n auto in 't zicht met nog een 4 vogelaars. Peter Noy, Annette v.d. Heuvel, Jan v. Bergen en Jos Welte. Jan had al 'n B.M.P.-telling achter de rug en was dan ook al vroeg uit de veren.

Ons doel was o.a. om de nachtegaal te beluisteren en als het even kon er ook nog 'n glimp van op te vangen.

Meteen aan het begin van onze wandeling hoorden en zagen we verschillende vogels. De nachtegaal liet zich zo mooi en zo lang bezichtigen dat Jan z'n fototoestel te voorschijn toverde en ook nog de kans kreeg om er 'n van opname te maken.

Ook hebben we 'n stel mestkevers aan een grondig onderzoek onderworpen terwijl de liefde uitbundig (nou uitbundig) bedreven werd. Met 'n snelheid van ± 1.5 tot 2 km per uur vorderde onze wandeling gestaag zodat besloten werd om de ronde maar niet al te groot te maken. Al snel nadat we het kasteel gepasseerd waren hoorden we de roep van de wiewaal en doordat er nog niet veel bladeren aan de bomen stonden hadden we het geluk dat we na even zoeken de wiewaal in onze kijkers hadden, onze dag kon niet meer kapot.

Vijf min. later lieten 2 reebokken zich bewonderen in het open veld waarboven ook 3 buizerds vlogen en 'n paar vlaamse gaaien, die 'n zeer apart geluid produceerden (baard in de keel).

Op onze terugweg moesten we door 'n paar weilanden en ook over de afrastering. Annette gaf het voorbeeld door als eerste over de draad te schrijden, maar toen ze halverwege was en de draad aanraakte kreeg ze zoveel stroomstoten dat ze spontaan besloot om 'n soort "breakdance" op te voeren welke bijna in de sloot erlangs eindigde. Al met al 'n hele mooie wandeling waar we 37 soorten vogels hebben genoteerd, uitleg hebben gehad over verschillende planten van Jos en het nodige geklets, maar het is mij verboden om daar iets over te schrijven.

Rien de Mol

Vogel onder de loep: De veldleeuwerik

Haast iedereen kent wel de veldleeuwerik als de vogel die minuten lang zingend hoog in de lucht op een plaats stilhangt. Zo hoog dikwijls dat je hem niet of nauwelijks ziet, maar zijn ratelzang geeft aan dat hij toch wel degelijk aanwezig is.

De veldleeuwerik is een bruinachtige vogel met buitenste witte staartpennen die een klein beetje een kuif kan opzetten. Hij bewoont tijdens de broedtijd hoofdzakelijk grote open graslanden en heidevelden. In de winter vind je de veldleeuwerik veelal in grote groepen op de stoppelmaïsvelden, waar hij door zijn schutkleur nauwelijks opvalt, maar als er een sperwer laag over zo'n stoppelveld vliegt krijg je ze meteen te zien. In de Maashorst zit er elke winter wel een groep van 100-500 exemplaren in de Brobbelbies. Jammer genoeg is de veldleeuwerik in onze omgeving sinds ongeveer tien jaar in aantal aan het verminderen. Dit komt voornamelijk door de intensivering van de landbouw. Gelukkig is er in de Maashorst sinds het bestaan van het begrazingsgebied hier een kentering in gekomen. Vroeger broeden hier een aantal paren maar de laatste jaren kom je met een voorzichtige schatting toch al gauw uit op zo'n 20-30 paren.

Je kunt de veldleeuwerik verwarren met de boomleeuwerik en de kuifleeuwerik, maar er zijn toch enige hulpmiddelen aan te wijzen waardoor de kans op een vergissing minder wordt. Zo is het geluid van elke soort duidelijk anders, de veldleeuwerik heeft een aanhoudend ratekende zang, de boomleeuwerik valt vooral op door zijn "lulu"-achtige zang en de kuifleeuwerik door zijn 3-tonige klaaglijke twee-twee-twee-gezang. Een paar keer luisteren naar een bandje, dan herken je de drie soorten wel uit elkaar.

Ook in de vlucht zijn er bepaald kenmerken. Zo heeft een veldleeuwerik een witte rand achter op de vleugels. Dit ontbreekt bij de boom- en kuifleeuwerik. De boomleeuwerik heeft een sterk golvende vlucht wat de veld- en kuifleeuwerik weer niet hebben. Als je dit dus in de gaten houdt kan je de drie soorten herkennen.

De veldleeuwerik broedt op de grond, daarom duurt het maar 11 dagen (vergelijkbare vogels van dezelfde grootte broeden ongeveer 18-20 dagen) vooraleer er jongen uit de gemiddeld 4 eieren komen. Het zijn nestvlieders wat wil zeggen dat ze na het uitkomen al meteen het nest kunnen verlaten zodat ze minder snel kans lopen om opgegeten te worden door predatoren.

Als laatste zou ik jullie nog opmerkzaam willen maken over het feit dat veldleeuwerikken uitstekende geluiden van andere vogels kunnen nabootsen. Let hier maar eens op, ik heb ze in ieder geval al geregeld de geluiden van grutto's en witte kwikstaarten horen nadoen.

Te hopen valt dat we in de toekomst niet alleen in het begrazingsgebied, maar in de gehele gemeente Uden het zo karakteristieke voorjaarsgeluidje van de veldleeuwerik zullen blijven horen.

John Hermans

Vogelwacht - Winkel

Onderstaand treffen jullie een greep aan uit de artikelen die via Vogelwacht Uden kunnen worden besteld. Een aantal artikelen zijn uit voorraad leverbaar, andere zullen moeten worden besteld.

Diverse CD's met vogelgeluiden:

f 39,50 p/st.

- * Deel 1: Vogels rond huis, in tuin en park
- * Deel 2: Vogels van bos, heide en struweel
- * Deel 3: Vogels van wiede, moeras en waterland
- * Deel 4: Vogels van kust, slikken en open water

Diverse cassettes met vogelgeluiden:

f 22,50 p/st.

- * Deel 1: Zangvogels 1
- * Deel 2: Weide-, water- en moerasvogels
- * Deel 3: Vogels van bos, heide en duin
- * Deel 4: Water- en wadvogels
- * Deel 5: Zangvogels 2
- * Deel 6: Bekende en minder bekende vogels

Boeken:

Vogeltochten in de lage landen	f 12,50
De belangrijke vogelgebieden in Europa	f 28,50
Vogels van P. Hayman, een compacte zakgids, zeer geschikt om in het veld te gebruiken	f 17,90
Texel in het voetspoor van J.P. Thijsse	f 32,50

Ook voor de kinderen zijn er speciale boeken geschreven zoals:

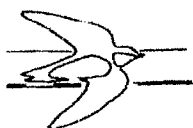
Kijk hoe ik groei - uilen	
Kijk hoe ik groei - eendjes	f 14,90
Ons eigen buitenboek, een leuk doeboek (285 blz.)	f 39,90
Mijn hobby: Vogels kijken	f 29,90
Verder zijn er nog diverse Engelstalige boeken te koop, zoals:	
Birds of Borneo, Sumatra, Java en Bali	f 83,75
Owls of Europe	f 61,80
Birds of Europe	f 85,00

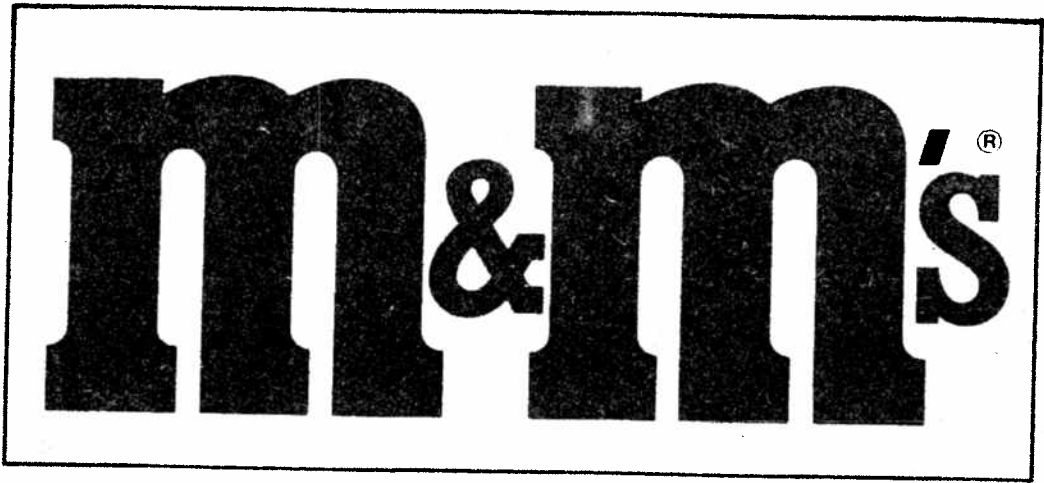
En natuurlijk diverse artikelen om iemand kado te geven, o.a.:

Kleurpotloden set Vrije Vogels (12 potloden)	f 12,00
Trekvogelspel	f 35,00
Vogelwieger (120 cm)	f 52,50
(60 cm)	f 29,50
Ansichtkaarten vanaf:	f 4,00

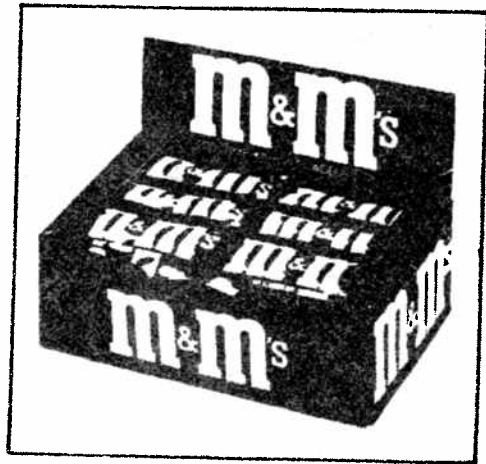
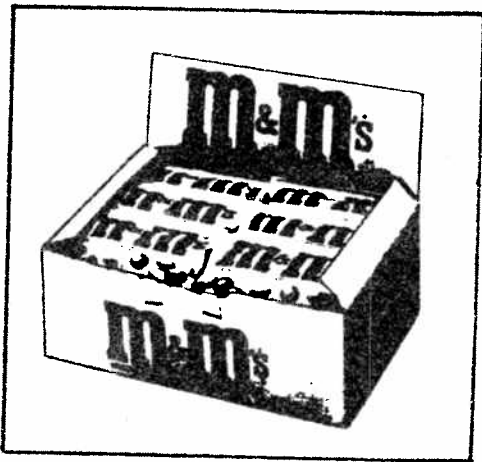
Dit is een kleine greep uit de artikelen die zoal bij Vogelwacht Uden te koop zijn. Heb je soms nog vragen of een bepaald artikel te koop is bij ons bel dan gerust even.

Bart en Stephanie Gevers, telefoon: 04132-60613

M&M's melkchocolade
smelt in je mond, niet in je hand.

TAXIBEDRIJF
ZIEKENVERVOER

H. J. VAN ZUTVEN

Kastanjeweg 33, 5401 GW Uden
Telefoon 04132-50400
bgg 62537

**Bouwbedrijf
van der Pas Oss bv**

utiliteitsbouw
woningbouw
bedrijvenbouw
bouwservice

Galliersweg 35, Oss
Postbus 235, 5340 AE Oss
Telefoon 04120-31925

Kastanjeweg 66a
Prior van Milstraat 6

BOONAERTS

MARKT 24 UDEN

TEL 62548

'N GOEIE SLAGER

**ACTUELE
MODE**

Sportief en gekleed in één.
De college-lijn „New Look”,
waarbij vlechtmotieven, kleur-
combinaties en clubmotieven
een grote rol spelen.

schoen-aangevend

SCHOENENHUIS ZEGERS
TEL. 04132-63992

voor uden en omstreken:

de bruin Verzekeringen

WILHELMINASTRAAT 10a / 5401 CH UDEN TEL. 04132-62348

*alle verzekeringen
financieringen
interpolis e.a.*

**snijders
metaal**

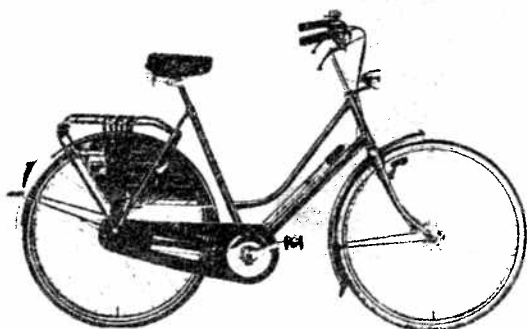
SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

KAPELSTRAAT 1 UDEN.

Café Dirk van Zutven
Veghersedijk 42
5401 PB Uden
Telefoon 04132-62827

Tweewielerbedrijf
Wim de Wilt
Kerkstraat 4 5401 BE UDEN
Tel.: 04132-62620

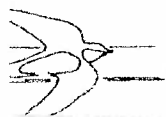

heren kapsalon
**léon
de bie**
lieve vrouwenplein 9
uden / tel. 04132-62728

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

Complete bankservice in de buurt: bij de Rabobank.

Wie bankzaken goed wil regelen hoeft nooit ver te zoeken. Er is altijd een Rabobank in de buurt. Met alle bankdiensten en gunstige voorwaarden. Met kennis van plaatselijke omstandigheden. En met ervaren medewerkers en specialisten die u graag van advies dienen. Precies op uw maat, rekening houdend met uw wensen. Uw bankzaken zijn goed geregeld bij zo'n bank in de buurt.

Rabobank
Meer bank voor je geld

_____

Wat doet Vogelwacht Uden?

*Vogelwacht Uden e.o. is een actieve, zelfstandige vereniging die zich inzet voor alle in de vrije natuur levende vogels. Zij doet dit door middel van gezamenlijke activiteiten, zoals:

- Publiekswandelingen in het Udense Maashorstgebied.
- Excursies naar prachtige natuurgebieden in Nederland.
- Film- en dia-avonden in ons eigen clubhuis, De Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor jong en oud.
- Lezingen voor scholen en verenigingen etc.
- Voorlichting op tentoonstellingen.
- Publicaties in diverse media en tijdschriften.

*Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijk hulp aan de vogels door:

- Plaatsen en onderhouden van nestkasten.
- Wintervoeding (in geval van strenge, langdurige vorst).
- Herstel en beheer van natuurgebieden in de omgeving.
- Beheer en onderhoud van de oeverwaluwanwand op Hemelrijk.
- Plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.

*Verder werkt Vogelwacht Uden e.o. samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, zoals het B.M.P. (Broedvogel Monitoring Project), wintervogeltellingen en het trekvogelproject.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Kontrolle op de naleving van de Vogelwet.

*Andere activiteiten zijn:

- Realisering en onderhouden van het gezamenlijk onderkomen t.b.v. de stichting Kinderboerderij, het I.V.N. - afdeling Uden en de Vogelwacht Uden e.o.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- Het deelnemen aan het V.L.U. (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden). Een en ander in samenwerking met het I.V.N.
- Het uitgeven van een eigen clubblad, "Het Bruujsel".

*Lidmaatschap en inschrijving:

- De jaarcontributie bedraagt f 25,= per persoon.
- Gezinsleden betalen f 10,=
- Het eenmalig inschrijfgeld bedraagt f 5,=
- Per gezin ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujsel".

*Voor inlichtingen en lidmaatschap:

-Secretariaat:

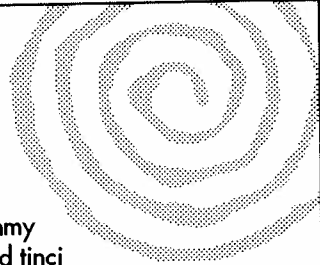
Jan-Willem Hermans, Broekmorgen 28 - 5401 PK UDEN, Tel: 04132 - 69804

TGō

ONTWERP
REKLAME
DRUKWERK

Qua tjielp iu
sto dolor tj
ielp sit am
et, consecr
tuer adipisci
ong elit, sed
diam nonummy
nibh euismod tinci

dunt ut laoreet dolore piep piep aliquam
erat voluptat. Kra kra ut wisi enim ad
minim veniam, quis nostrud exerci tation
ullamcorper suscipit lobortis nisl ut
aliquip tjielp tjielpex ea commodo
consequat. Duis autem vel eum iriure
dolor in hendrerit in vulputate velit esse
molestie consequat, vel illum dolore eu
feugiat tjielp tjielp nulla facilisis at vero
eros et accumsan et kra kra iusto odio
dignissim qui blandit praesent luptatum
tjielpzzril delenit augue dui dolore te
feugait nulla facilisi. Lorem ipsum piep
piep sit amet, consectetur adipiscing
elit, sed diam nonummy nibh euismod
tincidunt ut laoreet dolore magna
aliquam erat voluptat. Ut tjielp wisi
enim ad minim veniam, quis piep piep
nostrud exerci kra tation ullamcorper
suscipit lobortis nisl kra aliquip ex ea
commodo consequat.

Duis piep piep vel eum tjielp iriure dolor
in hendrerit in kra kra vulputate velit
esse molestie consequat, vel illum dolore
eu feugiat nulla facilisis at vero eros et
accumsan et iusto odio dignissim qui
blandit praesent piep tjielp piep piep
piep kraaah zzril delenit augue dui
dolore te feugait nulla facilisi. Tjielp
nam liber tempor cum soluta nobis
eleifend option congue nihil imperdiet
doming id quod mazim placerat facer
possim assum. Lorem ipsum dolor tjielp
tjielp sit amet, consectetur adipiscing
elit, sed diam nonummy tjielp nibh
euismod tincidunt ut kra laoreet piep
piep dolore dolor in hendrerit.

UDEN

04132 - 6 55 54